

Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...най 1921 оной ...рин 21-hээ гарана | № 240 (15863) | 1981 оной октябриин 18, воскресени | Сэн 2 мүнгэн.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

Совет Социалис Республикануудай Союзай арбадахи зарлалай Верховно Соведэй зургаадахи сессие 1981 оной ноябриин 17-до Москва хотодо зарлаха гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтообо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Л. БРЕЖНЕВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной октябриин 16.

...ҮНӨӨДЭР—ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ҮДЭР

...БИ-ТАБАН ЖЭЛДЭ, ...ТАБАН ЖЭЛ-НАМДА

...БУЛТАНАЙ ...ХАРХА ХЭРЭГ

...ин үетэн — мүнөө үедэ дүшөөдтэй ...ябаhан гү, али үшөөшье доошо ...шуул хилээмээр дуталдажа үзөө...н гээшэбди. Эхэ эсэгынгээ, аха нү...нгөө хөөрэлдэхые шагнахада, ур..., нээрээшье, талха таряанай асуудал ...тэр шанга байhан гээшэ ха гэжэ .... Юу hайндаа (илангаяа Эсэгэ ...оо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ) ..., хүгшэд, үхибүүд колхозуудайнгаа ...ан дээрэ гаража, улэhэн ганса нэ...хоолосуудые суглуулдаг, үргэн түн...г байгаа гэхэбта?

...нэ хүндэ хүшэр, бэрхэшээлтэй үе ...ббхорон үнгэрөө. Тиигэбэшье «тэ... томодоо найдаа» гэhэншүүгээр, ...айдалдаа дашууршоод, арадайнгаа ...ата — хилээмэндэ хайра гамгүйгөөр, ... бусаар хандадагнай ехэл гомдо... голхормоор даа!

...ээгэй ажалшад яажа ороохо таряа ...наб, энээндэ хэды шэнээн ехэ мүн...ээри гаргашалагданаб, ямар техни...бадуулагданаб гэхэ мэтые тоолоод, ...онние гэгээрүүлхэеэ, ухаан дээрэнь ...омэхэеэ hанана бэшэб. Харин хү... хилээмэндэ хабаатай, үдэр бүри ...ние барилсадаг хүн хадаа сэдьхэл ...дэ ээбүүрхэмэ, бүгэдэ ниитын ан...аар, хүн бүхэнэй үнэхөөрөөл бо...олжо үзэмөөр асуудалда тогтохо ...онтэйб. Юрэдөө, энэ асуудалаар га...э хүүдаhанhаа би түрүүлэн эхи тата...ээрэлдөө хэжэ байна бэшэб, теэд ...нгөө hанамжатай олон тоодо уншаг...е танилсуулхадам үлүү бэшэ гэжэ ...б.

...ор үнгэрөөд лэ, бидэ шорой шохой...нобшо ноохойгоо гэрэйнгээ хажуу...агдаhан автомашинада адхадаг гээ.... Тон нарибшалаад адаглан хараха ...ю hаа, хүн бүхэнэй хүнэг соо хилээ...й үлөөдэhэн заатагүй дайралдаха. ...ээ 80 байратай айлай хүнэг бүхэн соо...адагынь 100 грамм хилээмэн хаяг..., бултадаа 8 килограмм болохо ...й Энэмнай hара соо 120 килограмм ...и болоно. Тиихэлээрнь Улаан-Үдэ хо...онай 80 байратай хэды гэрнүүд бииб? ...нэмэжэ 120 байратай, мүн үмсын ...дые тоолоё. Эдэ бүгэдые булты...хамтаруулан суглуулха болоо hаа, ...шнээн ехэ хилээмэн хаягдана гээ...

...эй ябадал юундэ усадхагданагүйб? ...hанахада, энээндэ олон шалтагаан ... Нэгэдэхи, гол шалтагаанинь — би...hэдөө хилээмэеэ алмаха, арьбалха ...е мэрганхайбди, үнэ сэнгыень мэ...ибди, арадай баялигта ээн бусаар ...ибди. Хоёрдохёор, хилээмэнэй ... суглуулжа, саашадань шанар... малай тэжээлдэ хэрэглэхэ гэ...эдын зургаануудай тогтоол бэе...дэнэгүй. Бэелүүлхын түлөө ёhото ...и ябуулагданагүй. Энэ талаар Став...ийн хизаарай, Омско болон бусад ...тнуудай hайшаалта дүй дүршэл ...о дэлгэрүүлэгдэнэгүйб? Энээн тухай ... бодомжолжо үзэел даа! КПСС-эй XXVI ... зохёон табиhан эдеэ хоолой про...и ёhоор арбан нэгэдэхи табан ...й туршада ороохо таряа абалга дун...ргээр 238—243 миллион тонно хүрэ...ээ болгогдохоор хараалагданхай .... Энээнэй ехэнхи хубинь эдеэ хоол...орюулагдаха ёhотой. Иимэ шухала ...ал шиидхэлгэдэ бидэ сэхэ хабаатай ...бди. Тиимэhээ комбинадайнгаа, мүн ...энэй цехэй, өөрынгөө хүтэлбэрилдэг ...дын ажал хүдэлмэри дээрэ тобшохо... тогтоhууб.

...ай комбинат арбан нэгэдэхи табан ...й 9 hарын түсэб амжалтатай бэелүү...лээ юм. Продукци гаргаха даабари 100,8 процент, худалдаха түсэб 101 процент дүүргэгдэнхэй. Тиигэжэ түсэбhөө гадуур 37 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Энэмнай шэгнэхэ болоо hаа, 62 тонно хилээмэн болон хилээмэнэй зүйлнүүд. 34 тонно кондитерскэ зүйлнүүд гээшэ. Мүн тиихэдэ 64 тонно талхан алмагдаа.

Манай бригада арбадахи табан жэлдэ яhала амжалтатай ажаллаhанайнгаа түлөө КПСС-эй XXVI съездын нэрэмжэтэ бригада гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Энэ нэрэ соломнай бидэниие уряалнашье, уялганашье, эдэбхи үүсхэлыемнайшье улам бадаруулна. Үнгэрэгшэ 9 hарын социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр манай бригада түрүү hуури эзэлээ юм. Түсэбhөө гадуур 60 тонно түхэреэн хүбэриг хэлээмэ гаргаабди. Продукцимнай түрүүшын шалгалтаар тушаагдана, 13 тонно талха алмаабди.

Бригадамнай 11 хүнhөө бүридэнхэй. Тэдэнэй дундаhаа хэн нэгэниие онсолон тэмдэглэхын аргагүй. «Бултадаа — нэгэнэй түлөө, нэгэн — бултанай түлөө» гэhэн уряа доро урагшаа hанаатайгаар ажаллажа, хүн бүхэн харюусалгаа дээшэлүүлэн, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлнэ. Гушаад жэлэй туршада хилээмэ барижа, нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болоhон С. М. Орлова, Л. А. Вершинина гэгшэд бидэнэй ёhотойл hурган хүмүүжүүлэгшэд болонхой. Тэдэнэй ажалша бэрхэ гарнуудаар баригдаhан амтатай хилээмэ городой хүн бүхэн шахуу эдиhэн байха.

Үгышье hаа, эhээhэн талха отолдог Л-2 гэhэн түхеэрэлгэдэ хүдэлдэг Л. К. Терских Н. Цыбикова хоёр оньhон техникэеэ табан хурган шэнгеэр мэдэхэ болонхой, хилээмэнэй конвейер минуташье зогсооногүй. Талха худхагшад Т. С. Жерлова, Р. Е. Протасова гэгшэдэй шадабари мэргэжэлhээ хилээмэнэй шанар айхабтар ехээр дулдыдана.

Хүн бүхэнэй мэргэжэлээ hайн мэдэдэг, ажалдаа үнэн зүрхэнhөө хандадаг дээрэhээ бригадымнай амжалта туйлагдана гээшэ. hайн шанартай продукци гаргажа, айл бүхэнэй стол дээрэ амтатай хилээмэ хангалтуулха гээшэ манай нангин уялга. Хүдеэгэй таряашадай ажалша бэрхэ гарнуудаар ургуулагдаhан ороохо таряагаар продукци үйлэдбэрилжэ, арад зоной түрүүшын эрилтэ хангалсажа ябаhандаа баяртайб. Мүн энэ харюусалгата уялгаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ ябаhан бригадынгаа гэшүүдые заншалта hайндэреэрөө амаршалха зуураа, бүгэдэ арадай баялиг — хилээмэеэ хүндэлэе гэжэ олониитые уряалнаб.

Р. БОРОДИНА.
Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадэй хилээмэ баригшадай бригадир.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Р. В. Бородина.
М. СУТУРИНАЙ фото.

Агуу Октябриин хүндэлэлдэ

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛШАД! СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ТУГЫЕ ҮНДЭР ДЭЭРЭ ҮРГЭЖЭ ЯБАГТЫ! ТАБАН ЖЭЛЭЙ ДААБАРИНУУДЫЕ ДҮҮРГЭХЭБДИ, ҮЛҮҮЛХЭБДИ! АШАГ ҮРЭТЭЙГӨӨР, hАЙН ШАНАРТАЙГААР ХҮДЭЛХЭ ГЭЭШЭ МАНАЙ ПАТРИОТИЧЕСКА УЯЛГА МҮН!
(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа).

АЖАЛАЙ БҮТЭЭСЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛЖЭ...

Мысовая станциин коллектив гурбадахи кварталай дүнгүүдээр түмэр замай Улаан-Үдын отделениин станцинуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ, эршэтэ ажалаараа шалгарба. Иимэ амжалта яагаад туйлагдаа хаб?

Энэ коллективэй гэшүүн бүхэнэй жэлэй түрүүшын үдэрhөө эхилжэ оролдолго үүсхэлээ бадаруулан, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэн ажаллаhанhаа, ашаа буулгаха, тээхэ түсэб 112 процент дүүргэгдээд байна. Энээнэй хажуугаар вагонуудай ашаа тээхэ, буулгаха хүдэлмэридэ удаан зогсохо ушар доошолуулагдажа, бүхы поезднуудай 12 процентнь түргэлүүлэгдэhэн аргаар эльгээгдээ.

Станциин дежурнануud Г. Е. Колбасенко, Я. А. Лесюк, поезднуудые бүридхэгшын туhалагша Г. И. Чикаш гэгшэд ажалдаа харюусалгатайгаар хандажа, бусад нүхэдтөө жэшээ харуулна.

Эбтэй эетэй энэ станциин түмэр замшад Агуу Октябриин hайндэрые ажалай амжалтаар угтахын түлөө социалис мүрысөөнэй дүлэ улам бадаруулна.

В. ЦИБИН.
КПСС-эй Кабанскын райкомой инструктор.

АЛМАГДАНА, АРЬБАЛАГДАНА

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэришэд ажалай амжалтын үндэhэ hууринь болодог алмаха, арьбалха асуудалда гол анхаралаа хандуулна. Үнгэрhэн 8 hарын туршада энлэ 3,5 миллион киловатт-час электрын элшэ хүсэн, 319 тонно элдэб янзын түлишэ, тэрэ тоодо 7 тонно бензин, 41 тонно дизельнэ түлишэ, 2,3 тонно керосин алмагдаа.

Предприятиин цехүүдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ энергетигүүд hайн үрэ дүнгүүдые туйлаа. Электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилхэ түсэб 107,4 процент, нүүрhэ малтаха даабари 109,9 процент, ашагта малтамал элирүүлэн тодорхойлхо түсэб 100,6 процент бэелүүлэгдээд байна.

Энергоцехтэ Л. А. Базаровай хүтэлбэрилдэг ЦЭС-эй халаанай бригада шэн габьяата ажалаараа шалгарна. Электромонтер Е. М. Протасов, турбинын ахалагша машинист К. Е. Вульф, халаанай ахалагша электромонтер Я. Я. Шнайдер болон бусад социалис мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэн, ажалайнгаа амжалта Агуу Октябрьда зорюулна.

И. ПОЛОМОШНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

МАЛШАДАЙ ХАБА ШАЛГАГДАХАНЬ

Малай үбэлжэлгын хаhа оробо гээшэ. Энэ хадаа али зэргэ тэжээл бэлдхэжэ, малайнгаа байрануудые дулаалжа, үбэлэй ута нюрга ядалсангүй дабахаар бэеэ зэhээб гэжэ малшадай коллектив бүхэниие шалгахань гээшэ. Олон жэл мал ажалда хүдэлhэн hаа, энэ үе соо хэды олон бэрхэшээлнүүд ушардаг бэ гэжэ мэдээд, үбэлжэлгэдөө гүйсэд бэлэн бэшэ байбал, унтаха нойргүй hанаагаа зобожо ябахаш.

Манай совхозой малшад болон мэргэжэлтэд партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө үсэдөөр оролдон, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ түсэб болон уялгануудаа дүүргэхэ талаар яhала амжалтатай ябажа байна. Тодорхойлон хэлэбэл, совхознай hү болон ноохо түрэндэ худалдаха энэ жэлэйнгээ түсэбые найман hарын туршада дүүргэhэн юм. Жэлэй дүүрэтэр мяха худалдаха түсэбнайшье бэелүүлэгдэхэ.

Минии хүдэлдэг Дунда-Талын hү hаалиин фермынхид мүнөө жэл хэзээ хэзээнэйхиhээ эрхим hайнаар ажаллажа байнхай. Жэлэй эхинhээ хойшо, нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, нилээд үлүү ехэ hү hаанхайбди. Илангаяа зунай бэлшээриин үедэ ехэ hүн hаагдаhан байна. hаалишадаймнай дундаhаа Д. С. Халхаева, Н. Л. Дымнилова, Л. С. Замураева болон бусад шалгарна. Эдэ үдэрнүүдтэ малаа дулаан байрада оруулжа, буйлуулагдаhан тэжээлээр эдеэлүүлжэ эхилэнхэйбди. Үнеэдэй байра hайнаар дулаалагдаа. Тэжээл буйлуулха цехнай үбэлдөө hаадгүйгөөр хүдэлгэгдэжэ гараха бээз гэжэ hанагдана.

Мал ажал тухай хөөрэhэн хойноо ганса фермынгээ хүдэлмэрилэгшэд тухай хэлээд гаража бэлхогүй юм бээз. Совхозоймнай Монгой бригадын хонишод Н. С. Халхаев, Д. Д. Ошорова болон С. А. Даридаева гэгшэд 100 эхэ хонин бүриhөө 100-hаа дээшэ хурьгадые абажа, хонин бүриhөө ехэ ноохо хайшалhан байна. Зундаа хонинхёо hарьдагай бэлшээридэ гараhан малшад Г. Г. Падаанов, Ж. Д. Дэнитова, Д-Н. Д. Шагдуров болон Д. Д. Осорова гэгшэд сүүдхэдэ дунда зэргээр 1.000 гаран граммаар малайнгаа шэгнүүр нэмэжэ ерээ.

Гэбэшье ажалай иимэ hайн дүнгүүдэй хажуугаар мүнөө малай үбэлжэлгын халуун хаhын эхилжэ байха үеэр элдэб дутагдалнууд тон олон ушарна гэжэ сэхэ хэлэхэ байнаб. Энэ үбэлжэлгые али зэргэ амжалтатайгаар үнгэргэhэнhөөмнай 1982 оной түсэб болон уялгануудай дүүргэлтэ дулдыдаха бшуу. Теэд бүхы совхозоороо абаад харахада, мал ажал дээрэмнай hанаа зобоохосор юумэнүүд олон байна.

Хүндэ хүшэр уларилтай байhан дээрэhээ нёдондо жэлэйхидэ орходоо, нилээд бага үбhэн болон сенаж бэлэдхэгдэбэ гээшэ. Силос нэгэ хэды ехэ дарагдаа. Оройдоол 50 тонно витаминтай ногооной гурил нөөсэлэгдөө. Таряа талханаймнайшье ургаса тиимэ үлүү hайн гэхээр бэшэ. Энээн дээрэhээ абаад харахада, малнай тэжээлээр бирэтай хангагдабагүй.

Теэд иимэ байдалай тохёолдоод байн гэhээ, мүнөө үедэ элдэ үдэрнүүдтэ полинууд дээрэхи hолоомомнай нарин hайнаар суглуулагданагүй, фермэ, гүүртэ болон отаранууд дээрэ зөөгдэнэгүй, адууhа малда гэшхэгдэжэ хэбтэнэ. Тэрэниие зөөхэ гэхэдэ, трактор болон автомашинанууд байхагүй, хуу эбдэршоод, юушье хэхын аргагүй болошоно. Малай байранууд зарим газарта заhабарилгада оронгүй, задагай зайдан байhаар.

Эдэ бүхы дутагдалнуудhаа гадна, малшадай эрилтэнүүд тон муугаар хангагдана. Автолавка ябанагүй, агитбригада ерэжэ, хужарлажа харама концертнүүдые табинагүй. Радиомнай хэдэн hарын туршада орой дуугарнагүй. Илангаяа субботын үдэшэ «Баян талын аялга» шагнаhайб даа гэжэ hанажа hуухаш. Телефоной холбоон тон муу. Хүдөө холо ошохо гэхэдэ, автобус ябанагүй. Хойто-Гол — Ниловкэ хоёрой хоорондо Ехэ-Үhан гэжэ гол дээгүүр табигдаhан хүүргэ үертэ абтаhаар хоёрдохи жэлээ болобо. Тэрэнэй заhабарилга үшөө дүүрээдүй. Совхозоймнай түб бууса хүрэтэр ошохо харгы заhабарилагданагүй. Районой түб Хэрэндэ интернат-hургуулида hурадаг манай малшадай үхибүүд амаралтынгаа үдэрнүүдтэ хорёод модо зайда ябагаар гэртээ хүрэжэ ерэнэ.

hаяхан совхозой мал ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан үнгэргэгдэжэ, малай үбэлжэлгэдэ бэлдэлгые түргэнөөр дүүргэхэ, бүхы hолоомоёо суглуулжа абаха тухай шангахан хөөрэлдөөн боложо, хэмжээнүүд абтажа эхилээ. Тэрэнэй ёhоор дээрэ дурсагдагша бүхы дутуу дунданууднай ойрын сагта усадхагдаха бээз гэжэ бидэ малшад найданабди.

Мүн энэ суглаан дээрээ малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ талаар Сэлэнгын районой Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой мал ажахын хүдэлмэрилэгшэд болон мэргэжэлтэдэй республика дотор гаргаhан үүсхэлые халуунаар дэмжээд, өөhэдөө дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаабди. Бүхы хүдэлмэрилэгшэд барандаа хам гээд, эбтэйгээр дутуу юумэнүүдээ хэжэ дүүргээ hаа, энэ эхилжэ байhан хүшэр үбэлжэлгые амжалтатайгаар дабаха бээзбди гэжэ найданаб.

З. СЫРЕНОВА,
Түнхэнэй районой Туранай совхозой Дунда-Талын фермын hаалишан.

Харюусалгатай хүдэлмэриин түгэсхэл

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлые «Мир» колхозой хонишод амжалтатайгаар түгэсхэбэ. Тодорхойлон хэлэхэдэ, 100 эхэ хонин бүриhөө 93 хурьга түлжүүлээ. Энэ туйлаhан амжалтала ерэхэ жэлдэ бүри арьбадхахын түлөө сентябриин 12-то искусственнэ аргаар эхэ хонидоо үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар эхилээ hэн. Байгша ондо бүхыдөө 19 отарын 11,8 мянган эхэ хонин ороондо оруулагдаха юм. hүүлэй мэдээгээр арба гаран мянган эхэ хонид искусственнэ аргаар үрэжүүлэгдээд байна.

Түс ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд мүнөө жэлэй хони үрэжүүлгэдэ онсо анхарал хандуулба. Хурьгалаа эртүүр илгажа, эхэнүүдыень зелёнкын полидо адуулжа, нилээд таргалуулаа. Бэдэрдэг хусануудаа зоотехническэ заабариин ёhоор hайн тэжээлээр эдеэлүүлээ. Хони үрэжүүлхэ пунктнуудаа hайнаар заhабарилаа, досоохинень сагаалаа, шэрдээ hэн. Эндэ хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэгүүдээ гүйсэд суглуулаа, дутууень нэмэжэ асараа. Бүхы техник-үрэжүүлэгшэдээ районой үүлтэртэ малай нэгэдэлэй дэргэдэ нээгдэhэн курсада эльгээжэ, мэргэжэлыень дээшэлүүлhэн байна. Эхэ хонидоо үрэжүүлхэ хаhадань хамhалсаха хүнүүдые отара бүхэндэ эльгээгээ.

Мүнөө колхозой хонишод энээл харюусалгатай кампаниия hайнаар үнгэргэжэ байнхай. Үглөөгүүр эртэ илгаhан эхэ хонидоо үрэжүүлээд, үдэрынь амяарлан бэлшээгээд, үдэшэлэнинь дахинаа үрэжүүлнэ. Иигэжэ ажаллахадань эхэ хонидынь заатагүй хээли абаха байна бшуу.

Илангаяа ажахын дүршэлтэй хонишон Дамба-Дугар Доржиевай даадаг отарада энэ ажал эмхитэйгээр ябуулагдаа. Эндэ үдэр соо 45—50 хонин хүрэтэр үрэжүүлэгдэдэг байгаа. Тэрэнэй отарын 640 эхэ хонид 20 хоногой туршада бүхыдөө ороондо оруулагдаа бшуу. Ахалагша хонишоной Зина hамганиинь техник-үрэжүүлэгшээр хүдэлөө. Тэрэ олон жэлдэ ажаллажа, энэ хүдэлмэридөө дүршэлтэй болонхой. Энэ жэлдэшье түрүү хонишон отарынгаа хонин бүриhөө хурьга абажа, томо болгоhон, түс бүриhөөнь 3,8 килограмм ноохо хайшалhан байна. Ахалагша хонишон Дамдин Дамбаевич Цыденов отарынгаа 600 эхэ хониие үрэжүүлжэ дүүргэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ түс колхоз хони үрэжүүлхэ хүдэлмэреэ түгэсхэхээ байна. Байгша ондо эхэ хонидой хүшэ тамирынь hайн.

Д. ДОНДОКОВ.
Зэдын район.

ТАСС Шэнэ hонин

hАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

Продукциин шанар дээшэлүүлхэ, түүхэй эдүүдэй бааза бэхижүүлхэ, үйлэдбэрилтээ саашадань хүгжөөхэ гээшэ түсэбтэ табан жэлдэ эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй шиидхэхэ гол зорилгонууд болоно. Эдэнэй ямараар шиидхэгдэжэ байhан, хүдэлмэреэ саашадань улам нарижуулан hайжаруулха аргануд тухайда hалбариин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаhан баярай суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ. Суглаан октябриин 16-да Москвада болоhон байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. В. Архипов СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. М. Макеев, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагша Ф. И. Мочалин, хэдэ хэдэн министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, социалис мүрысөөндэ илагшад, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ hууба.

СССР-эй мяханай ба hүнэй промышленностиин министр С. Ф. Антонов элидхэл хээ.

(ТАСС).

Комсомолой ээлжээтэ XIX съезд 1982 оной майн 18-да нээгдэхэ. Октябриин 16-да Москвада ВЛКСМ-эй ЦК-гай пленум дээрэ иимэ шиидхэбэри баталагдан абтаа.

ПАРТИИН НАЙДАМТАЙ ТУhАЛАГШАД

КПСС-эй XXVI съездын эрилтэнүүдэй үндэhөөр комсомолшуудай эдэбхи, журам болон эмхидхэлые улам hайжаруулха, союз доторой хүдэлмэри саашадань нарижуулан hайжаруулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Залуушуулай коллективэй гол хүсэн болодог комсомолой эхин эмхинүүд тэндэ моральна тааруу оршон байдал хангахын тула саг үргэлжэ оролдолго гаргаха, хани харилсаанай, шанга эрилтэнүүдые хоорондоо табилсадаг гурим тогтоохо ёhотой. ВЛКСМ-эй эмхи бүхэндэ сог залитай, зохёон байгуулхы оршон байдал хангалга — партийна съездын табиhан шухала зорилго болоно гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. Н. Пастуховой элидхэл, хэлэhэн үгэнүүд дотор тэмдэглэгдээ.

Комсомолой хүдэлмэриин ашаг үрэ дээшэлүүлэгдэхэдээ, партийна шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ хүбүүд болон басагадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха, залуушуулай дунда комсомолшуудай дүүргэдэг түрүү үүргые бэхижүүлхэ, хүмүүжүүлгын асуудалда тодо гуримтайгаар, комплексноор хандаха ябадал хангаха ёhотой гэжэ пленум дээрэ тусхайлан тэмдэглэгдээ. Олониитэтэй бүри нягта холбоо барисаатайгаар хүдэлмэрилхэ, шүүмжэлхы ажаглалтануудта залан сэхээр хандаха, шиидхэбэринүүдэй гүйсэдхэлые наринаар хинаха ба шалгаха шухала гэжэ пленумдэ хабаадагшад тэмдэглэбэ.

Ленинскэ комсомол КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, өөрынгөө зэргые улам бэхижүүлэн, ВЛКСМ-эй гэшүүдэй эдэбхи хэшээл, журам болон эмхидэл бүри hайжаруулжа, залуушуулые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгын хэрэгтэ оруулдаг хубитаяа арьбадхаха, саашадаа партиин найдамтай туhалагша, дайшалхы резервэнь байха ёhотой гэжэ тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ.

Тэрэшэлэн «Физкультура болон спортдо улад зониие бүри олоор хабаадуулха тухай», КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол дүүргэлтэ болгохын тула комсомолой эмхинүүдэй шиидхэхэ зорилгонууд мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ.

(ТАСС).

СТУДЕНТ ЗАЛУУШУУЛДА СУРТАЛ БОДОЛОЙ ХҮМҮҮЖЭЛ БОЛБОСОРОЛ ОЛГОХО

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр ниитын эрдэмүүдые заалга, марксистско-ленинскэ hуралсал, студент залуушуулые коммунис ёhоор хүмүүжүүлгэ саашадань улам hайжаруулха асуудалнууд, эрдэмтэдэй, ниитын эрдэмүүдые заадаг багшанарай бэелүүлхэ зорилгонууд дээдэ hургуулинуудай ниитын эрдэмүүдэй кафедрануудые даагшанарай бүхэсоюзна зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ зүблөөн Москвада болоод, октябриин 16-да тараба.

Зүблөөндэ хабаадагшад кафедрануудай хүдэлмэриин дутуу дунданууд гүнзэгыгөөр шэнжэлhэн, ниитын эрдэмүүдые заагшадай научно-багшалхы ажал ябуулгын гол шэглэлнүүдые тодорхойлhон байна.

Ниитын эрдэмүүдые заалгын суртал бодолой, теоретическэ хэм хэмжээе улам дээшэлүүлхэ, студентнэрэй дунда hуралсалhаа гадуур ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри нарижуулха, тэдэнэй научно-методическа хүдэлмэри hайжаруулха hанамжа дурадхалнууд зүблөөн дээрэ баталагдан абтаа. hуралсалай, хүмүүжүүлгын хэрэгые КПСС-эй теори болон политикатай, коммунис байгуулалтын бодото хэрэгүүдтэй бүри нягтаар холбон ойротуулха зорилго табигдаба. (ТАСС).

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

РЕСПУБЛИКЫН ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...лэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаhанайнь түлөө, Эдеэ...эй промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй ...рамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй ...зидиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

...лисейко Мария Степа...е — Улаан-Үдын хи...эй хоёрдохи заводой ...эршэн.
...аева Мария Никанд...е — Ивалгын конди...а фабрикын дражеро...о цехэй бригадир.
...лашников Юрий Иг...чые — Улаан-Үдын ... заводой директор.
...ркеева Роза Балдаруевнае — Петропавловскын тоhоной гол заводой технолог.
Непомнящих Василий Кузьмичые — Улаан-Үдын спиртын заводой модошо дархан.
Орлов Олег Петровичые — Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай слесарь.
Ринчинова Надежда Балмаевнае — Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн.
Филиппова Зоя Фёдоровнае — Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай мастер.
Чураков Владилен Владимировичые — Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяха-консервын комбинадай цехэй начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной октябриин 14.

ГАЗАР ТАРЯАЛАНГАА ЗҮБӨӨР ЭРХИЛХЭ

1981 оной октябриин 1-дэ КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет газар тарялан эрхилхэ гурима, худөө ажахын ургамалнуудые ургуулха технологиие нарижуулан hайжаруулха асуудалаар Улаан-Үдэдэ семинар-зүблөөн үнгэргэhэн байна. Энээн тухай манай газетэдэ мэдээсэгдээ hэн.

Тус семинар-зүблөөн дээрэ Шортандын эрдэм-шэнжэлэлгын оройhо тарялан ажахын Бүхсоюзна институдай директорэй орлогшо, Ленинскэ шангай лауреат, Эрвин Францевич ГОССЕН энэ асуудалаар дэлгэрэнгы үгэ хэлэhэн, тэндэ хабаадагшадай олон асуудалда харюусаhан байна. Э. Ф. Госсен манай республикада оло дахин ерэжэ, колхоз болон совхозуудаар ябажа, бодото байдалтай гүнзэгыгөөр танилсаhан байха юм.

Хойто-Казахстанай хүнгэн хүрьhэтэй областьнуудта шэнэ газар ашаглаха, тэндэ хүрьhэ хамгаалха агротехникэ тодорхойлжо, тэрэниие нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ тэрэ хабаадалсаhан, ехэ дүй дүршэлтэй. Тиимэhээ манай республикада газар тарялан зүбөөр эрхилдэг болохо талаар үнэтэ зүблөөнүүдые үгэhэн байна.

Семинар-зүблөөн дээрэ манай республикын эрдэмтэд, агрономууд энэ талаар өөhэдыгөө hанамжануудые хэлээ. Эндэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. Модогоев хабаадажа, үгэ хэлэhэн байна.

Энэ семинар-зүблөөн тухай эндэ бэшэгдэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: семинар-зүблөөндэ хабаадагшадтай КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. У. МОДОГОЕВ тарялан дээрэ хөөрэлдэө. Баруун гарhаа Э. Ф. ГОССЕН.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Э. Ф. ГОССЕНЭЙ ХЭЛЭhЭН ҮГЭhӨӨ

Оройhо тарьяа ургуулха асуудал орон доторнай мүнөө үедэ хэзээ хэзээнэйхиhээ шангаар табигдажа байна. Юуб гэхэдэ, энэ жэлдэ оройн ноймнай ниилээд ехэ хуби ган гасуурта дайрагдаа, оройhо тарьяан бага абтаба. Энэ манай Казахстандашье үзэгдэбэ.

Буряад ороной худөө ажахын үйлэдбэридэ хүрьhэ хамгаалха гурим нэбтэрүүлхэнь ниилээд бэрхэшээлтэй. Юуб гэхэдэ, танай байгаалиин уларил, хүрьhэнэй бүридэл нэгэ ажахыдашье, нэгэ бригададашье адли бэшэ байна бшуу. Тиимэhээ тэрэ онсо өөрсэ илгаае ходо харалсаха хэрэгтэй болоно ха юм.

Газарай хүрьhэ хамгаалха тон ёhо гурим юуб гэхэдэ, тэрэ дээгүүрээ амиды түли хосорhон ургамалнуудаар хушагданхай үлдэhөөрөө, үзүүраараа тэдэнэр хүрьhые абаржа байха ушартай. Хэрбээ иимэ юумэ хэхэ аргагүйдэбэл, хахалагдаhан газарай захаар зуруудтуулан ургамалнуудые тариха хэрэгтэй. Мүнөөдөө дэлхэй дээрэ хүрьhэ хамгаалха ондоо онол арга байхагүй.

Тиимэhээ Хяагтын гү, али Кабанскын районда, Түнхэндэ гү, али Мухар-Шэбэртэ, хаанашье газар тарялан эрхилхэдээ энэ гол эрилтэ баримталагдаха зэргэтэй.

Энэ талаар мүнөө үедэ **танай республикада ямар байдал үзэгдэнэб?**

Республика дотор хахалагдадаг 1 миллион 567 мянган гектар газарай 55 процентнь хүнгэн хүрьhэтэй, бэлэхэнээр гэмтэдэг гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Тэрэ тоодо 218 мянган гектар hалхинhаа, 97 мянган гектар уhанhаа, 250 мянган гектар али алинhаань гэмтээгдэнэ. Мүн 139 мянган гектар сабшалан болон бэлшээриин газар энээнhээ муудана, 70 мянган гектар сүл элhэн бии, 117 мянган гектарай дээдэхи үрэжэлтэ хүрьhэниинь дууhаад, дорохи хайр шулууниинь гарашанхай.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, Буряад ороной газарай хүрьhэн саашадаашье гэмтэхэ аюултай байна. Үрэжэлтэ хүрьhэгүй болошоhон газарые hайжаруулхын тула түсэбэй ёhоор ехэ хүдэлмэри, ехэ гаргаша хэгдэхэ болоно.

Гансахан энээн дээрэhээ хараад үзэхэдэ, танай газар дээрэ юумэ ургуулхын тула саашадаа зохид технологи баримталха шухала болоhыень элиншэлнэ бшуу.

Хоёрдохёор, **тарялан буртаг ногоондо эзэлэгдэшэhэн** байна. Районуудта бүхыдөө 344 мянган гектар таряалангые шэнжэлэн үзэхэдэ, тэрэнэй 267 мянган гектарынь буртаг ногоондо дарагдашанхай байгаа. Энэмнай дан ехэл даа. Танай эндэ зэрлиг будаа, хиаг, шаралжаа, шүдэр үбhэн гэхэ мэтэ буртаг ургамалнууд дүүрэн. Эдэ худөө ажахыда айхабтар ехэ хохидол ушаруулна. Жэшээнь, Хэжэнгын районда дүрбэлжэн метр бүридэ 706 буртаг ногоон ургана. Энэмнай таригдадаг ургамалнуудай үрэhэнэй нормоhоо хоёр дахин шахуу ехэ болоно. Эндэhээ hайн ургаса хүлеэхэнь бэрхэтэй. Хурамхаанай районда дүрбэлжэн метр бүридэ 507, Хяагтын районда — 350, Улаан-Үдын районда — 419, Зэдын районда — 276, Яруунада — 435 буртаг ногоон дайралдана. Эдэ буртаг ногооe үгы хэхын тула мүн лэ хүрьhэ элдүүрилгын онсо өөрсэ технологи баримталха шухала.

Буряад ороной **хүрьhэн үрэжэл багатай** — 1,3 процентнь үрэжэлтэ хубида тудана. Хүрьhэн соо бии байгаа минеральна бодосуудайнгаа тааруу тэрэнэй байhал адли бэшэ. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй районой «Заганский» колхозой газар фосфороор элбэг байбал, Кабанскын районда тэрэ тон багаа. Тиимэhээ Госпланай худөө ажахын минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хубаарилхадаа энээндэ анхарха ушартай.

Мүн хүрьhэнэй бүридэл харуулhан картограмма ажахын ахамад агрономой столой таhалга соо хэбтэхэ бэшэ, харин отделени, бригаданuудта хэрэглэгдэжэ, газар таряалангаа научно-техническэ дээдэ хэмжээндэ эрхилхэдэ саг ерээд байна юм. Тэрэшэлэн хүрьhэнэй гэмтэлгэ харуулhан картограмма саашадаа үргэнөөр хэрэглэгдэхэ болоно.

Ажахы бүхэндэ хүрьhэ хамгаалха талаар газар эсхэмжын хүдэлмэри гуримшуулагдаха байна. Тиимэhээ танай Гипрозем институдай, «Сельхозхимия» нэгэдэлэй урда ехэ зорилгонууд табигдана. Мүнөө үедэ 64 ажахыда эдлүүриинь газар хүрьhэ хамгаалха талаар хүсэд шэнжэлэгдээгүй, эсхэмжын хүдэлмэри хэгдээгүй байhаар. Тиимэhээ газар дээрээ «нюдэ балай» хүдэлэгдэнэ бшуу.

Саашань хүрьhэ хамгаалха талаар республика дотор юун хэгдэнэб гэжэ харая. Сэбэр паарай хоорондуур hүжаагтуулан тарилга хэгдэнэ, хүрьhэ плоскорезээр элдүүрилэгдэдэг, тарилга тусгаар сеялкээр хэгдэдэг, ехээр муудаhан таряалан дээрэ ногоон таригдажа, сабшалан болгогдоно.

hүүлэй 15 жэлэй туршада республика дотор хуряагдаhан газарай гектар бүриhөө дунда зэргээр жэлдэ 8,2 центнер, тарилгын гектар бүриhөө 7,6 центнер тарьян хуряагдажа абтаhан байна. Зүгөөр ган гасуур жэлдэ тэрэ гектарай 3—4 центнертэ, хура бороотой hайн жэлдэ — 10—11 центнертэ хүрэнэ. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, ажахынуудай таряалан дээрэ хэрэглэгдэдэг гурим ургасые тогтууритай hайн болгохо хэрэгтэ биратай нүлөөлнэгүй гэжэ гэршэлнэ. Республикын 113 ажахынуудай 75-дань лэ таряалан дээрэ севооборудууд хэрэглэгдэнэ.

1978 ондо партиин областной комитет, республикын Министрнүүдэй Совет сэбэр паарай эзэлдэг газарые үргэдхэхэ гэhэн тон зүб алхам хэhэн байна. Теэд мүнөө паар ехэтэй болоhоороо hанаагаа амарха бэшэ, харин тэрэнээ ёhотой сэбэр hайнаар байлгажа, гурба-дүрбэн жэлэй туршада паарай ашаг үрэ эдлэхэ гэжэ оролдохо хэрэгтэй. Хэрбээ мүнөө тэрэ паараа зүбөөр элдүүрилжэ шадаагүй hаа, тэрээн дээрэhээ **1985 ондо баян ургаса** абахань бэрхэтэй байхаhаа гадна 1982 ондо, саада жэлдэшье түсэбөөр хараалагдаhан ургаса хуряагдахагүй бшуу. Тиимэhээ паар элдүүрилхэ хүдэлмэриие хабарай тарилгын, хонидой ноохо хайшалалгын, тэжээл бэлэдхэлгын, ургаса хуряалгын кампанидал адли hайнаар ябуулха эрилтэ табигдана.

Танай республикын байгаалиин болон сагай уларилай онсо өөрсэ илгаае харалсажа, хүрьhэ элдүүрилхэ, ургамалнуудые шэлэн абаха, тарилгын болзор тогтооходо, үрэhэеэ ямар гүнзэгыдэ, хэды нормоор тарихаб гэхэ мэтэ асуудалнууд шиидхэгдэхэ ушартай. Энээндэ тогтоое.

Республика дотор хура бороон июниин hүүл — июль hарада ородог байна. Тиимэhээ хабар эртэ таригдадаг таряанда энэ бороо туhалхагүй гээшэ. Энэ ушарта **хабарай эртын тарлан сэбэр паар дээрэ таригдаха болоно.** Хэрбээ сэбэр паар бүхы хахалагдадаг газарай 20 процент, зарим ажахынуудта — 25—30 процент эзэлдэг болоходоо, тэрэ хабарай эртын тарилгада хүсэд хүрэхэ байна. Энэ эртын тарилга оройhо ба үрэhэ хүрэнгэ абаха, холимол тэжээлдэ хэрэглэхээр хэгдэхэ болоно.

Зүгөөр хоёрдохи тарилга июниин тэн багаар захалжа, имагтал элдэб зүйлэй тэжээл үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй байха ёhотой. Тиихэдэ энэ тарилгада хэрэглэхэ газарые элдүүрилхэ зохид технологи баримталха шухала. Зелёнко гээд лэ дайралдаhан газарта тариха бэшэ, харин баян ургаса абахаар лэ бэлдэжэ тариха хэрэгтэй.

Ивалгын ОПХ-да июниин 20-до таригдаhан горох-обёосой холисоhоо гектарай 200 гаран центнер ногоон тэжээл абтаа бшуу. Иимэ ургаса хуурай тала газарай зонодо абтаа. Бэшэ тээ бүри дээгүүр ургаса хуряагдахаар гээшэ. Тиимэhээ энэ хоёрдохи ээлжээнэй, тэжээлэй ургамалнуудай тарилгада онсо анхарал хандуулагдаха зэргэтэй.

Сэбэр паар яажа элдүүрилэгдэхэ ёhотойб? Эндэ нэгэ адли арга хэрэглэгдэхээр бэшэ. Жэшээнь, Яруунада, Кабанскда, Мухар-Шэбэртэ, Хяагтада паар элдүүрилхэ өөр өөрын технологи баримталагдаха ушартай. Тиихэдэ газарынь ямар буртаг ногоотойб гэжэ хараада абтаха байна. Хэрбээ оодохон үндэhэтэй, зундаа ургадаг, хабарай тарилгын урда тээ ургажа үрдидэггүй буртаг ногоонуудай бии байбал, тэрэ сэбэр паарай хүсөөр лэ үгы хэгдэхэ гээшэ. Энэ ушарта паараа гүйхэнөөр элдүүрилээд, хүрьhыень нягтаруулан дарахада зохид. Ногооной бултайхалаар лэ үшөө дахин гүйхэнөөр элдүүрилээд, буртаг ногооe эсэслэн усадхаха арга бии. Эндэ КПШ-9 болон ОПТ-35 түхэлэй плоскорезүүд хэрэглэгдэнэ. Хүнгэн хүрьhэтэй, элhэ шулуутай газарые гүнзэгыгөөр элдүүрилжэ болохогүй. Юуб гэхэдэ, энэ ушарта тиимэ оодохон үндэhэтэй буртаг ногоонууд үгы хэгдэхэгүй ха юм. Мүн тэдэ плоскорезүүдые БИГ-3 борнойнуудтай суг хэрэглэхэдэ бүри зохид байха.

Хэрбээ хэлхы ехэ үндэhэтэй хяаг ургадаг байгаа hаань, паараа ондоогоор элдүүрилхэ хэрэгтэй. Иимэ **хяагай үндэhэн аяар 12—14,** бүри 16 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыдэ ургадаг байна бшуу. Тиимэ паарые плугаар hайса хахалаад, дисктэй лущильнигаар элдүүрилбэл, ямаршье аша үрэ гарахагүй, харин тэрэ буртаг ногооe хэршэжэ, бүри ехээр ургаха арга олгогдохо байна. Иимэ хяаг үгы хэхын тула КПТ-3,8 түхэлэй культиватор ябуулжа, үндэhыень hамнажа хаяха хэрэгтэй. Энэмнай паар элдүүрилхэ хоёрдохи технологи болоно.

Муугаар элдүүрилэгдэдэг газарта шаралжаа ургадаг. Тиимэhээ танай эндэ газараа үсөөн элдүүрилхэ гуримда орохоор бэшэ. Зүгөөр СЗС-2,1 түхэлэй сеялкэ хэрэглэхэдэ болохо. Энэмнай тарилгын урда тээхи культиваци, үтэгжүүлгэ тарааха, үрэhэ тариха зурууд бүхэниие нягтаруулан дараха дүрбэн хүдэлмэри нэгэ доро хэдэг байна бшуу. Иимэ сеялкэ угаа туhатай байна.

Сэбэр паарые хэр гүнзэгыгөөр элдүүрилхэб? Хайр шулуутай, элhэлиг хүнгэн хүрьhэтэй, шабарлиг хүндэ хүрьhэтэй гурбан зүйлэй газар абажа үзэе. Хайр шулуутай шаг газарые гүнзэгыгөөр элдүүрилжэ огто болохогүй. Эндэ түрүүшын ээлжээндэ олон жэлэй ногоо тариха хэрэгтэй.

Бүхы хүнгэн хүрьhэтэй газарта хүрьhэ хамгаалха гурим хэрэглэгдэхэ ушартай. Хүндэ хүрьhэтэй газарые 25 сантиметр хүрэтэр гүнзэгыгөөр элдүүрилжэ болохо. Тиин ямар машинаар энээниие элдүүрилхэб гэжэ агрономууд нютаг бүриин байдал харалсажа, зүб мүрөөр шиидхэхэ ёhотой. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй районда иимэ газарые хадын оройдо гаратар плугаар хахалжархина. Энэ газарынь 9 hарын туршада hалхинда үлеэлгэжэ байна ха юм. Минии hанахада, эндэхи ажахынууд паар болгохо газарайнгаа 60 процент хүрэтэрнь плугаар хахалаашье hаа, 40 процентыень ондоо аргаар элдүүрилжэ, hолоомоной узуур үлөөхэ байгаа. Эндэ плоскорез, борной, каток гурбаниие суг хэрэглэхэдэ зохид байха hэн. Энэ ушарта хүрьhэн hалхинhаа, уhанhаа ехээр гэмтээгдэхэгүй болоно бшуу. Юрэдөө ажахы бүхэндэ ажалладаг агрономууд нютагайнгаа байгаалиин, сагай уларилай байдал харалсажа, хаана ямар аргаар сэбэр паар элдүүрилхэб гэжэ тодорхойлхо уялгатай.

Намарай паар хахалха тухай. Энээниие плоскорезээр элдүүрилхэ байна. Юрэдөө, зундаа тарилга хэгдэхэ газарые намартаа элдүүрилhэнэй хэрэггүй гэжэ hанагдана. Тэрэниие хабарай эртын тарилга үнгэргэhэнэй hүүлээр лэ элдүүрилжэ захалхада зохид байна. Элдүүрилхэдээшье баhал гүйхэнөөр, хүрьhыень урбуулжа хатаангүйгөөр, миил буртаг ногоонуудтай тэмсэхэ ушартай. Тиихэдээ БИГ-3 борнойтойгоор хоёр удаа плоскорезээр элдүүрилхэ эрилтэтэй. Тэрэнэй hүүлээр лэ оройн тарилга хэгдэхэ байна.

Үрэhэ тариха нормо мүн лэ газар газарта ондо ондоо байха ёhотой. Тиихэдэ үрэhэнэй ургаха хүсэн, хүрьhэнэй шииг нойто, хэды гүнзэгыдэ таригдахань хараада абтаха байна.

Үрэhэн байна гээд лэ хаяжа болохогүй. Нэгэ оройhонhоо олон эшэ гараха зэргэтэй. Мүнөө дээрээ үрэhэн hайнаар хүрьhэндэ оруулагданагүй, олон ушарта оройhон газар дээрээ үлэшэнэ. Тиимэ үрэhэн бороогой орохон хойно ургажа захална гээшэ. hайнаар элдүүрилэгдэhэн паар дээрэ үрэhээ СЗП-3,6 түхэлэй сеялкээр тариха гэжэ оролдохо байна. Танай эндэ дисктэй бэшэ, харин сошнигтай сеялкэ хэрэглэхээр. Иимэ түсхай сошник хэхэ дүршэлөөрөө бидэнэр хубаалдахабди.

Уhанай захаархи газарые элдүүрилжэ, тэжээлэй ургамалнуудай тарилгые үргэдхэхэ арга бии гэжэ hанагдана. Харин тиимэ газар ашаглаха гэбэл, уридшалан технико-экономическа талаhаань hайса бодомжолжо, проект табигдаха зэргэтэй.

Буряад орондо **хабарай хара тарьян ехэ таарадаг** байна. Ургасынгаа талаар обёос шэниисэдэ хүрэдэггүйшье hаа, тэрэ хүнгэн хүрьhэндэ, хура бороо багатайшье жэлдэ тогтууритай ургаса үгэнэ ха юм. Хэрбээ түсэбөөр хараалhанай зэргээр иимэ хара тарьяа таридаг болоо гээшэ hаа, бусад областьнуудта hолоомо бэдэрэлгэн болихо байгаа.

Яруунын, Захаамнинай районуудта түргэн эдеэшэдэг ешмээн ургуулжа болохо.

Хабар эртэ таригдаад хосорhон ургамалнуудай орондо тарихаар үрэhэнэй нөөсэтэй байха хэрэгтэй гэжэ hанагдана.

Үшөө нэгэ асуудалда тогтое. Танай республикада 6.600 гектар **хужарлиг газар** бии. Иимэ хүрьhэн таряалан дээрэшье үзэгдэдэг. Энэ газар дээрэ үрэhэн таригдадаг, минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдадаг. Теэд тэндэhээ тарьян абтадаггүй. Иимэ хужарлиг газарые тусгаар түсэбэй ёhоор ашаглаха байна. Тэндэ донник ногоо тарихада, hайн гэжэ манай орон дотор мэдээжэ. Түрүүшын жэлдэ тэрэниие ешмээнээр, обёосоор, тэжээлэй ургамалнуудаар дарuулжа тарихада болохо.

«Сельхозхимия» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ иимэ хужарлиг газарые яажа зүбөөр ашаглахаб гэhэн зохёогдомол гурим хүргэгдэhэн байха. Целиноградай областьдо тиимэ газар hайжаруулха зохид проектнууд хэрэглэгдэдэг юм. Иимэ газар дээрэ наг шэбхэ гаргахада hайн гэжэ шэнжэлэгдэнхэй. Танай эндэ 3 миллион тонно шэбхын миил 2 миллион шахуунь хэрэглэгдэнэ гэхэ гү, али нэгэ миллион тонноннь ашаглагдангүй үлэнэ ха юм. Манай шэнжэлэн үзэхэдэ, гектар бүридэ 15 тонно фосфо-гипс хэрэглэхэдэ hайн байшоо.

Үгэ хэлэжэ дүүргэhэнэйнь удаа зүблөөн-семинарта хабаадагшад олон асуудалнуудые табиhан байна.

Асуудал: Зурууд болгон тарилга хэхэ тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Танай республикада таряалан дээрэхи ургамалнуудай узуур хонидто мүлжэгдэдэг байна. Тиимэhээ паар тарилга хоёрые нарин зурuудтайгаар зэргэлүүлэн хэдэг гурим заабол хэрэглэгдэхэ зэргэтэй. Тэрээнhээ байха уула хадануудай маймаар тойруулан, бүхэ мэтэ зурuудуудые татаха хэрэгтэй гээшэ. Зүгөөр эдэ зурuудуудые утаашань хэдышье hунаажа болохо байбал, хүндэлөөшэнь үргэдхэжэ болохогүй.

Танайшье республика соогуур ябаад харахада, нигэжэ hуулгагдаhан зурууд модонуудай ехэнхи хосорhон, тэндэ элдэб буртаг ногоон, шаралжаа ургажа харагдана. Хэрбээ энээнэй орондо сэбэр паар гү, али олон жэлэй ногооной үрэhэ абаха тарилга хэгдэбэл, хэды ехэ аша үрэтэй байха бэлэй. Ингэжэ хосорhон модонуудые хэрэглэмжэhээ гараhанда тоолоод, тэрэниие паар болгохо гү, али олон жэлэй ногоо тариха хэрэгтэй гэжэ би танда дурадхаха байнаб.

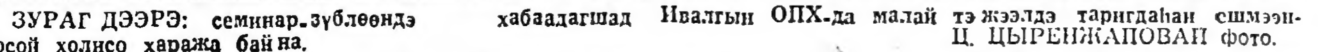
Модо түрүүшын ээлжээндэ уhа сөөрэмүүдэй сахаар, ганга жалга соогуур малай байрануудые тойруулан hуулгаха хэрэгтэй гэжэ hанагдана.

Асуудал: республикын элдэб зонодо намарай паар элдүүрилхэ технологи ямар байха болоноб?

Харюу: Кабанскын райондо тэрэниие плугаар хахалжа болохо. Эндэ үбэлдөө саhатай байдаг. Зүгөөр элhэлиг хүрьhэтэй газарта тэрэниие урбуулhанай хэрэггүй, hолоомоной узуурые үлөөхэ хэрэгтэй.

Асуудал: Олон жэлэй ногооной үрэhэ үйлэдбэрилгэ танайда яажа эмхидхэгдэнэб?

Харюу: Эндэ тиимэ орёо юумэн байхагүй. Ситниковэй волоснец ногооe ямар нэгэн ургамалаар хушажа ургуулхада зохид. Юуб гэхэдэ, түрүүшын хоёр жэлдэ тэрээнhээ үбhэншье, үрэhэншье гарадаггүй. Гурбадахи жэлдээ үрэhэ үгэдэг юм. Энэ ушарта зарим агрономууд тэсэжэ ядадаг. Зүгөөр тэрэ нэгэ газарта 15 жэлдэ ургажа байдаг. Тэрэниие малай бэлшээридэ хэрэглэхэдэ зохид.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: семинар-зүблөөндэ хабаадагшад Ивалгын ОПХ-да малай тэжээлдэ таригдаhан ешмээн-обёосой холисо хаража байна.
Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЗҮБЛӨӨН-СЕМИНАРТ ХАБААДАГШАД ДУРАДХА

В. Б. БОХИЕВ — Буряадай худөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай таhагые даагша.

Манай институт республикынгаа газар тарялан эрхилхэ холын хараата гурим зохёожо байна. Энээндэмнай нүхэр Э. Ф. Госсен ехэ туhа хүргөө.

Колхоз болон совхозуудтамнай малай тэжээлдэ хэрэглэхэ оройhо тарьян дуталдана. Ядахын сагта зелёнко тарихадаа шэниисын үрэhэ хэрэглэнэбди. Иимэ байдалhаа гарахын тула обёос ехээр ургуулха болонобди. Тиимэhээ түрүүшын үедэ паар дээрэ обёос хоёр жэлэй туршада удаа удаагаар ургуулхаар гэжэ hанагдана.

Энэ ушарта манай эндэ хабартаа хоёр болзорто бэшэ, харин гурбан ондоо болзорто тарилга хэхэ хэрэгтэй. Майн эхээр шэниисэ тарибал, майн 25-hаа обёос хаяжа эхилхэ, тиигээд июниин 20-hоо зелёнко болон тэжээлэй ургамалнууд таригдаха байна.

Хүрьhэ хамгаалха гуримда орохо гэхэдэмнай буртаг ногоонууд hаад ушаруулна. Хабартаа, зунай эхээр буртаг ногооe ургуулжа ерээд, тэрэниие үгы хээд, тарьяа тариха хэрэгтэй. Мүн буртаг ногоонуудые борнойгоор үгы хэхэ арга бии. Теэд ажахынуудтамнай борной, культиватор тон үсөөн байна. Юрэдөө, урид культиваци хэнгүй манай эндэ тарьяа тарижа болохогүй гээшэ. БИГ-3 түхэлэй борной хэрэглэжэ, оодон үндэhэтэй буртаг ногоонуудые усадхажа болохо.

Республикын ажахынуудта газар элдүүрилдэг плоскорезүүдые нютагай байдалда зохилдуулан, нарижуулан тааруулха хэрэгтэй гэжэ hанагдана.

И. П. ЗАЙЦЕВ—Зэдын районой Борьёогой совхозой ахамад агроном.

—Манай совхоз 16600 гектар хахалагдадаг газартай. Энээн дээрэhээ хүрьhэ хамгаалха гурим хэрэглэнэбди. Тиихэдээ ажахыдаа олон хонитой байhанаа, тэдэнээ hолоомоной узуурта бэлшээхэ хэрэгтэйе хараадаа абадагбди.

Газарнай плоскорезээр элдүүрилэгдэнэ. Хүнгэн хүрьhэтэй полинууд 12—14 сантиметр гүнзэгытэйгөөр, хяагтай газар 16 сантиметр гүнзэгытэйгөөр элдүүрилэгдэнэ. Газараа хоёр гурба дахин КПТ-3,8 түхэлэй культиватораар элдүүрилээд, БИГ-3 борной хэрэглэнэбди. Теэд иимэ борной 30 комплект хэрэгтэй аад, оройдоо 10 бии. Манай хүрьhэндэ тарилга хэхын тула ЛДС.6 түхэлэй сеялкэ хэрэгтэй байгаа. Теэд арба гаран жэлэй туршада тиимэ сеялкэ захихадамнай оройн асарагданагүй.

Тарилгын болзор гартахадаа жэл жэлэй сагай уларил харалсаха хэрэгтэй. Энэ жэлдэ, мүн нёдондо хабартаа хуурай гандуу байгаа. Эртэ тариhан обёоснай хосороо. Майн 20-до таригдаhан обёосой гектар бүриhөө 12—15 центнер ургаса хуряагдаа.

Тэжээлэй ургамалнуудые июниин 17—20 багаар тариhамнай hайн ургаса үгөө. Энээнэй ашаар байгша ондо хоёр дахин ехэ сенаж дарагдаа.

Хүрьhэ урбуулангүй элдүүрилхэ саг ерээ. 13—14 сантиметр гүнзэгыгөөр культиваци хээд, заабол хүрьhыень нягтаруулха шухала. Тэрээнгүйгөөр ямаршье үрэ гарахагүй гэжэ бидэ ойлгонхойбди.

Н. Н. ХАЛМАТОВ—Хоринн районой Үдын совхозой ахамад агроном.

—Манай совхоз гандангы уларилтай тала газар эзэлдэг юм. 1978 онhоо хойшо хүрьhэеэ урбуулангүй элдүүрилжэ захалаабди. Энэ хүдэлмэрилэмнай эрдэмтэ нүхэр В. Б. Бохиев ходо туhалжа байгаа.

Түрүүшээр механизаторнууднай иимэ элдүүрилгэдэ дурагүйдөө. Харин гурбадахи жэлдээ—1980 ондо тэдэнэр плуг шагтагалжа үгэхэеэ болёо hэн.

Совхознай 8500 гектар таряалантай. Тэрэнэй 5500 гектарынь плоскорезээр элдүүрилэгдэнэ. Ганса Баян-Голой отделенидэл газараа хуушанайхилараа хахална.

Хонёор олон ажахыда таряалангай хүрьhэн ехээр хатуу болошодог, тэрэниие гүйхэнөөр элдүүрилхын аргагүй байдаг. КПГ-2,2 түхэлэй плоскорезые катоктой суг хэрэглэхэдэл, зохид гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Хүрьhэ урбуулангүй элдүүрилхэ техникээр хүсэд хангагданхайбди. Зүгөөр хайр шулуутай хүрьhэтэй газарта эдэ машинануудай хүрьhэ зөөлэрүүлдэг хубинь түргэнөөр элэшэдэг байна. Саашадаа эдэ хубиень hайн булад түмэрөөр хэхэ хэрэгтэй гэжэ hанагдана.

1800 гектар дээрэ паар тарилга хоёр зурuудтуулан хэгдэнэ. Энээнээ саашань үргэдхэхэбди.

1976 онhоо хойшо таряалан хамгаалха модо hуулгагдана. Энээниие Үдын лесхоз хэдэг. Теэд энээнhээ ямаршье үрэ гараагүй. Мүнөө жэлhээ тэрэниие хэхэеэ болёобди. Тэрэ хосорhон зурууд модонуудай эзэлдэг газарые хахалаад, олон жэлэй ногоо тариhан дээрэ гэжэ тоолонобди.

Т. Ф. ДУБКОВА—Кабанскын районой «Шергинскэй» совхозой ахамад агроном.

—Би нүхэр Э. Ф. Госсенэй хүдэлдэг институдай ажалтай танилсаа hэм. Бүхы хүдэлмэринь жэшээтэ hайнаар ябуулагдадаг. Тэрэнэй харьяата газарайнь нюруу жэгдэ hайн.

Манай ажахыда хоёрдохи жэлээ хүрьhэ хамгаалха гурим нэбтэрүүлэгдэжэ байна. Адли хүрьhэтэй хоёр поли дээрэ туршалга хээбди. Хүрьhэ плугаар хахалжа, тарилга хэhэн газарhаа гектарай 4,5 центнер, хүрьhыень урбуулангүй, ган забhар (щелевани) гаргажа элдүүрилhэн гектар бүриhөө 7 центнер тарьян хуряагдаа. Тиихэдээ БИГ-3 борной хэрэглэhэн байнабди.

Хүрьhэ урбуулангүй элдүүрилэгдэдэг газар дээрэ буртаг ногоо усадхахын тула химическэ зүйлнүүдые саг соонь хэрэглэхэ шухала. Озсюгтай газарта хүрьhэ урбуулангүй элдүүрилхээр бэшэ.

Тарилгын болзор нютаг нютагай байдалhаа болохо ёhотой. Манай ажахыда майн 15-hаа орой тарилга хэбэл, тэрэ тарьян эдеэшэжэ үрдидэггүй. Шэниисэ, горох хабар эртэ таринабди.

Эдэ жэлнүүдтэ туршалга хэхэдээ, наран сэсэгые ондоо ургамалнуудтай холингүйгөөр, амяарынь ургуулха хэрэгтэй гэжэ ойлгоолоо. Обёос-горохой холисо ехээр ургуулнабди. Тиигэжэ энэ жэлдэ гурба дахин ехэ силос дарагдана.

Тэжээлдэ хэрэглэгдэхэ ургамалнууд дүрбэн ондоо болзорто таригдана. Тиихэдэ эртэ, орой таригдаhан газарhаа бага ургаса хуряагдана. Дундуур болзорто таригдаашаhаа ногоон тэжээл ехэ абтана.

1969 онhоо таряалан хамгаалха модо hуулгажа захалаа hэмди. Энэмнай ургамалда туhатай байна гэжэ сэгнэгдээ.

В. Е. АСТРИХИНСКИЙ —Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном.

—hүүлэй гурбан жэлэй туршада хүрьhэ хамгаалха гуримда орохо гэжэ оролдожо байнабди. Энээндэ хэрэгтэй машинанууд абтана.

Иимэ гурим хэрэглэхэдэ ургаса дээшэлнэ гэhэн жэшээ манайда байхагүй. Зүгөөр таряалангай дээдэхи үрэжэлтэ хүрьhэн алдагдахагүй байна бшуу даа. Манай эндэ СЗС-2,1 сеялкэ, КПГ-250 түхэлэй плоскорез хэрэглэгдэнэ.

Зүгөөр буртаг ногооe усадхаха хүдэлмэри саг соогоо хэгдэнэгүй гэхэ байнаб. Тиимэhээ полинууд буртаг ногоондо дарагдашана. Ган гасуур жэлдэ гербицид хэрэглэхэдэ туhа баг... ойлгогдоо.

Хабар эртэ паар д... ригдаhан шэниисэ ... хуурай сагта хос... Паар дээрэhээл үрэ... ряа абана гээшэбди.

Таряалан хамгаал... рууд модол hуу... Теэд тэрэнэй хойн... рууhан муу. Лесхоз... хэдэггүй. Тиигэжэ т... таг ногоондо эзэл... Жэл бүри совхознай ... hуулгаха хэрэгтэ 40 ... түхэриг хүрэтэр мя... шална. Тэрээнhээ ... байхагүй. Тиин паа... hээ гектарай 15 ... тарьяа абанабди. М... зуруул модол 100 ... hайн газар эзэлнэ, ... жэлдээ 1500 центне... алданабди гэхэ ба...

Наг шэбхээ зүб... лэжэ hураха ... Гурбан жэлэй турш... таабха ургуулдаг hа... тай болообди. Тэрэ... тар бүридэ 100 тон... гаргаа hэмди. Тиигэ... жэлдэ 150 гектар ... зар дээрэhээ гектар... центнер хартаабха ... даа.

Д. А. БАДМАЕВ-... хаанай райгүйсэдком... ажахын управлени... агроном.

—20 мянган гект... дэг Хүнтэйн тарьял... хүрьhэ хамгаалха а... кэ хэрэглэгдэжэ ба... газар дээрэ тарилга ... хоёр зуруудтуулан ...

Энэ агротехникэ ... hайнаар бэелүүлдэг ... линин совхозой нүхэ... ренниковэй бригада ... гасуур жэлнүүдтэшье ... рай 8—9 центнер ... тарьяа алгадгүй хүря... гаа.

Хүрьhэ хамгаал... бэелүүлхэ хэрэг а... дай, бригадирнарай ... оролдолгоhоо сэхэ ... ха' байна. Тиимэhээ ... рые hургаха, тэдэнэ... га эрилтэ табиха хэр...

Бусад районуудта ... манай тэндэ хура ... саhан бага ородог, ... схэнхидээ августа ... юм. Тиимэhээ т... оройшог хэхэдэ hайн...

В. А. ЖДАНОВ-... эй Ярууны райком... дэхи секретарь.

—Манай районой ... ажахын газарай ... hалхинhаа, уhанhаа ... дэг байна. Эндэ зү... лан тарилга хэхэ а... рэглэгдэнэ.

Сэбэр паар hайна... дэгдэнэгүй. Хяаг ... хаяха арга үргэнөө... лэгдэнэгүй. Агроном... зарай хүрьhэнэй ка... ма хаража, үтэгжү... дые хэрэглэхэ бай... тэрээндэ үрдынхяара... дэ балай» хандаха... шадаа хүрьhэнэй ш... руулhан картограмм... дээрээ мэдэжэ бай... тойбди.

Наг шэбхые уhа... газарта хэрэглэхэд... үрэ гарана. Тэрэниие ... газарта оруулхада ... ранагүй.

Манай районда ... хатаажа, шэнэ газа... ашаглаха арга бии... рээндэ ехэл бодомж... хандаха байна.

Э. С. РАЗГУС-... Үдын райгүйсэдкомо... ажахын управлени... агроном.

—Хүрьhэ хамгаалх... техникэ тухай ехэ ... дөөн боложо эхил... нэй. Теэд тэрэ бол... рээ балай бэелүүлх... Хүрьhээ хамгаалха ... гэдэргэ татажа бол...

Манай ажахынууд... май hарада 8—10 ... метр гүнзэгыгөөр ... зээр элдүүрилэгдэ... доро катогоор нягт... дана. Июль hарада ... плугаар хахалнабди, ... тэрэ 2—3 дахин эл... дэнэ. Энэмнай үсөө... Юрэдөө, паарые 5-... элдүүрилхэ хэрэгт... hанагдана.

Ажахынуудтамнай ... оборудуул дан жэш... Тэрэниие томодхоо... гээшэ ха.

Мүнөөдэр—Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр

...ОЁРДОХИ hАЙНДЭР

...-Үдын hарюун унда... коллективтэ энэ ...эдэр hайндэр тудал... Октябриин 2-то за... байгуулагдаhаар 20 ... тэмдэглэгдэбэ. Тии... медэр тэдэнэр Эдеэ... промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэрые ...сахалантайгаар hайн...

...коллективэй хүдэл... ажалайнгаа амжал... ...огорхохо, сэдьхэл... баяр баясхалан ...ха дүүрэн эрхэтэй. ...хэдэ, тэдэнэр 9 hа-... түсэбөөр хараалагдаhан ...мянган түхэригэй орон-... 75 мянган түхэригэй ... худалдажа, ажа-... бэлэгүүдые hайндэр-... оруулаа.

Мүнөө үедэ бидэ ...», «Буратино», «Ман-...овый» гэhэн нэрэнүүд-... hарюун унда гарганаб-... — гэжэ заводой пар-... организациин секре-... В. Т. Серпионов хөө-... — Дүн хамтадаа 10 ...нэрэтэй унда городой-... худалдадагбди. Ха-...рпь квас, хэдэн ян-... сироп манай цехүүдтэ ...бэрилэгдэдэг. Магази-...та наймаалагдадаг үхэр ...ай, алирhанай, нэрhэ-... улааганын варе-... бахал манай за-... гаргагдана. Тиихэдэ ...нэгэ онсо ушар тэм-...тэй. Байгаалиин бая-... абтадаг продукци ...хэмжээгээр түсэблэжэ ... болохогүй. Нэгэ жэл ... элбэгээр ургажа бо-... тиихэлээрнь үхэр нью-... хомор байжа магад. ...тиимэhээ манай кол-...ивэй ажал хүдэлмэри, ...лта байгаалиhаа дулды-... hанадаг гээшэ.

...заводой гаргадаг шасарга-... хүhанай шүүhэн (сок) ...эдо мэдээжэ болонхой. ...продукциие арад зон

ехэл дуратайгаар худалдан абадаг юм. Хүhанай шүүhэ бэлэдхэхын тула завод совхозтой хэлсээ баталаа. Тэрэнэйнгээ ёhоор ажахы гансад май hарын туршада заводто энэ продукци эльгээдэг. Мүнөө хабар завод 70 мянган литр хүhанай шүүhэ гаргаа.

— Шасаргана ургуулдаг совхоз манда продукциина эльгээдэг. Шүүhэнэй хажуугаар бидэ эмнэлгэдэ хэрэглэгдэдэг шасарганын тоhо бэлэдхэнэбди, — гэжэ В. Т. Серпионов заводойнгоо гаргадаг продукци магтан хөөрэнэ. — Шасарганын тоhо медицинын элдэб эмхи зургаануудта эльгээнэбди.

hайн шанартай продукци гаргахын, түсэбтэ даабаринуудаа дүүргэхын тула заводой хүдэлмэришэд жэлэй эхиндэ дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абажа, тэрэнээ амжалтатай бэелүүлнэ. Илангаяа алим жэмэсээр консервэ хэдэг цех шалгаран ажаллана. Энэ эбтэй эетэй коллектив 9 hарын туршада 41 мянган түхэригэй hайн шанартай продукци гаргаа.

Үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо ябаhан витаминай цехэй Е. А. Басанговагай хүтэлбэрилдэг халаанайхид эршэмтэ ажалаараа шалгарна. Тэдэнэр эдэбхи үүсхэлтэйгээр, абьяас ехэтэйгээр ажаллажа, халаанайнгаа даабари хододоо үлүүлэн дүүргэжэ, социалис мүрысөөнэй туг дээрэ үргэн ябана. «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто З. Г. Нархинова, арадай депутадуудай Железнодорожно районно Соведэй депутат А. П. Алексеева, дүй дүршэл ехэтэй болоhон Т. П. Короткова, М. М. Морозова, А. А. Туева ба бусад магтаалта ажалаараа нэрэ солоёо суурхуулна.

Газтай уhа эюулдэг түхэрэлгын оператор Т. Т. Васильева түрүүшүүлэй зэргэдэ гаража, республикын Эдеэ хоолой министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай, ажалдаа үльгэр жэшээ харуулна. Заводой бүхы түрүүшүүлэй нэрэ обоешье энд дурдаха аргагүй байха. Харин тэдэнэй заншалта hайндэрөөрнь халуунаар амаршалаад, энэ жэлэй, мүн бүхыдөө табан жэлэй түсэб даабаринуудые амжалтатай дүүргэхые бэдэ хүсэнэ байнабди.

Д. ЖАРГАЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой түрүү хүдэлмэришэд З. Г. Нархинова ба Т. Т. Васильева.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ССР ЯПОН ХОЁРОЙ ХООРОНДЫН ДИПЛОМАТИЧЕСКА ХАРИЛСААНАЙ hЭРГЭЭГДЭhЭЭР 25 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Фашис Германиин ба милитарис Японой үүдхээшэ дайгаар таhалдуулагдаhан, манай оронойба Японой хоорондын дипломатическа харилсаае hэргээхэ тухай хамтын декларацида Москвада гар табигдаhаар 25 жэлэй ой октябриин 19-дэ гүйсэхэнь. Энэ документ манай оронуудай хоорондын дайнай байдалые хуулита ёhоор болюулхаhаа гадна, мүн али али талада ашатай туhатай, адли тэгшэ эрхэтэй харилсаа холбоо хангаха зам нээhэн байна. Удаадахи жэлдэ — 1957 ондо худалдаа наймаанай түрүүшын договорто гар табигдажа, багашаг хэмжээтэйгээр—25 миллион шахуу доллароор тодорхойлогдоhон юм. Гэхэ зуура, оройдоо хэдэхэн жэлэй үнгэрхэдэ, миллиардын эрьесэтэй гурбан жэлэй, табан жэлэй худалдаа наймаанай хэлсээнүүд, түрүүшын компенсацита хэлсээнүүд, ехэ хэмжээтэй проектнүүдэй контрактнуул, хоёр оронойажахын элдэб hалбаринуудта хабаатай генеральна хэлсээнүүд баталагдаhан байгаа. Худалдаа наймаанай-экономическа харилсаанай хүгжөөгдэхын хажуугаар ондоошье түхэлэй холбоо барисаан ба харилсаанууд: гүрэнэй ажал ябуулагшадай ябалсалга, парламентаринарай харилсаан, министрнүүдэй хоорондын зүбшэлэлгэнүүд, гүрэнэй ба ниитын эмхинүүдэй хоорондын элдэб янзын холбоо барисаан, научно-техническэ ба соёлой харилсаан, спортивна холбоон ба туристнуудай аяншалганууд эмхидхэгдэhэн, хүгжөөгдэhэн байха.

Гэхэ зуура, хүршэ оронуудай хоорондын тиимэ болохотой харилсаанай хүгжэлтын хэрэг тэгшэ бэшээр, зүришэлдөөтэйгоор үнгэрдэг байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Японой ба океанай саанахи нүлөө ехэтэй, харша хүсэнүүд совет болон япон арадуудай хоорондын хүршэ ёhоной харилсаан ба хани барисаанда эсэргүү ябуулга ходо хэдэг байhан, хэжэ үргэлжэлhөөр. 1960 ондо США-тай Японой баталhан «Аюулгүйе сахиха договор» гэдэгынь энэ харилсаанай хэрэгтэ ехэ hаад тойбо ушаруулдаг ябуулганuудай нэгэн, үнэндөө, СССР-тэ эсэргүү сэрэгэй ёhотой союз байгаа. Тэрэнь Алас-Дурнын районой, Номгон далайн баруун хубиин оронуудай политическэ оршон байдалда муугаар нүлөөлөө. Хоёр оронон арадуудай оролдолго хүсэлэлгөөр түйлэгдаhан совет-япон харилсаанай хэрэгые жэбэ шэнгеэр муудхаажа эхилhэн байна. Энэ харилсаанда эсэргүү тэрэнэй муу нүлөөн урда тээньшье нэгэнтэ бэшэ үзэгдэдэг байhан. Мүнөөшье бүри ехэ хүсэтэйгөөр үзэгдэнэ.

Японой засаг баригша бүлэгүүдэй политикадань 1978 оной августын үеэр Совет орондо харша шэнэ хубилалта болоhон байгаа. Японой түлөөлэгшэд «эзэрхэн зонхилолгодо» эсэргүү гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, СССР-тэ, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудта эсэргүү хитад, япон хамтын ябуулга хэхээр хараалhан, «амгалан байдал ба хани барисаан тухай договор» КНР-тэй баталhан юм.

Эдэ хоёр договор Японой политикын «дайшалхы тэртые» Токиогой соносхоhон адли зайтай дипломатиhаа» хадууруулха хоёр мөөрэ мэтэ болоhон байгаа. Японой засаг баригша бүлэгүүд Вашингтоной, Пекинэй хашалта ба нүлөөн доро уласхоорондын оршом соохи ябуулгын талаар бэеэ даанги байдалаа улам ехээр алдаhан байна. Тэдэнэр договорнуудай талаар партнёрнуудайнгаа эзэрхэн зонхилхы, эзэмдэн булимтархы түсэбүүдые улам ехээр өөгшөөн дэмжэдэг болонхой. Япон арадай национальна ашаг туhада зүришэхэhөө гадна, мүн Азиин ба бүхы дэлхэйн амгалан байдалай, түгшүүригүй hулаpуулгын хэрэгтэ зүришэдэг хараа бодол худар улам ехээр тадагдан ороhон байна.

Япон баруун тээхи оронуудай «ажамидарай ашаг туhые хамгаалhан» хэбэртэйгээр дэлхэйн элдэб нютагуудые зонхилолго доро оруулха гэжэ эрмэлзэдэг «уласхоорондын жандармын» — США-гай «дүү партнерынь» болоод, Ази түбидэ ябуулга хэжэ захалаа. Зүришэлдөө хёмороо үүдхэжэ, шахардуу байдалай hуларалгые таhалдуулха хараа бодол баримталан, буу зэбсэгүүдые айхабтар олоор үрдилдэн түхеэржэ байгша Вашингтоной хойноhоо дахаха зуураа, Япон өөрөө сэрэгэй бэлэдхэл ехээр үргэдхэжэ эхилээд, Японой эзэмдэлгын гасалан зоболонгуудые урда тээнь үзэhэнөө мартаагүй Азиин арадуудые ехээр hанаата болгоhон дайн сэрэгтэ бэлэдхэлээ түргэдхэжэ, үргэдхэжэ эхилэнхэй.

Вашингтоной ба Пекинэй ехээр дэбэргэдэг, огто бүтэхэгүй, үнэндөө, үhөөншэ, дээрэлхүү hанаашалгануудаар дашуурhан Токио Советскэ Союзтай харилсаа хүгжөөхэ, саашадаа Япондо ашагтай туhатай байха замhаа гаража, 1956 онhоо хойшо суглараhан бүхы түйлалтануудые аюулда оруулаа.

Японой засаг баригша бүлэгүүд иимэ политика баримталhанай үндэhөөр совет-япон харилсаанда хохидол ушаруулхаhаа гадна, мүн ядерна зэбсэгhээ хохидогшо орон, хүсэ хэрэглэлгэhээ, дайнhаа, зэбсэгтэ хүсэнүүдhээ арсаха гэжэ конституци дотороо соносхогшо орон байhан нэрэ хүндэеэ алдаа. Гарайнь табигдаhан уласхоорондын мэдээжэ договорнуудта, актнуудта, хэлсээнүүдтэ зүришэн, дайнай хойто тээхи Алас-Дурнын хилэнүүдые хубилгаха эрилтэ табиhан гансахан гүрэн болон Дэлхэйн нэгэдэлэй урда зогсоно. Гэхэ зуура, ФРГ-гэй хүтэлбэрилэгшэд СССР-тэй, Варшавска Договорто хабаададаг бусад оронуудтай договорнуудые баталаад, Европодо аюулгүй байдал, харилсаа холбоо хангаха зүблөөнэй Түгэсхэлэй актда гараа табяад, дайнай hүүлээр тогтоогдоhон хилэнүүдые эбдэхэ үhөөрхүү ябадал ба hэдэлгэнүүдhээ арсаха зүб ойлгомжо ба холын хараата бодол бүри 70-аад онуудта баримталжа эхилhэн байгаа бшуу.

СССР-эй ба Японой гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүд байгша оной сентябрьда, ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессиин тэндэ болохо үеэр Нью-Йоркдо уулзажа, хоёр талын харилсаанай асуудалнуудые, мүн уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудые зүбшэн хэлсэhэн байгаа. Тэрэнэй дүнгүүдые «хоёр талын харилсаандахи hаад тойбонуудые зайсуулгын талаар урагшаа дабшаhан алхам» болоно гэжэ «Асахи» газетэ сэгнээ hэн.

«СССР-тэй харилсаагаа Япон заhаруулха, уласхоорондын шахардуу байдал hулаpуулхын тула үүсхэл гаргаха гээд найданабди» гэжэ Японой «Майнити» газетэ бэшэhэн байна. «Японсовет харилсаае заhаруулга—уласхоорондын шахардуу байдал hуларуулха шухала хубитануудай нэгэн», — гэжэ тус газетэ зүбөөр тэмдэглээ бэлэй.

Нээрээшье, манай оронуудай хоорондын харилсаанай саашанхи хүгжэлтэhөө Алас-Дурнын ба Азиин политическэ байдал, уласхоорондын шахардуу байдалай hуларалгын хуби заяан нилээд дулдыдаха болоно. Энээниие Японой арад зон совет арадhаа бага бэшээр шухалада тоолодог байха. Холын бодол, бодото байдалые хараада абалга хүршэ оронойполитикада бүлюу болохо, хоёр оронойаша туhада, бүхы арадуудай амгалан тайбан, аюулгүй байдалай хэрэгтэ туhа хүргэхэ гээд СССР найдана. Японтой үнэхөөр хүршэ ёhоной харилсаа хүгжөөхые хүсэдэг манай оронойзалан сэхэ хараа бодол хубилхагүй.

А. БИРЮКОВ.
(ТАСС).

ХҮРШЭНЭРЭЙ hОНИН

ГОРОДОЙ ХҮНДЭТЭ ЭРХЭТЭН

КПСС-эй Братскын горкомой болон арадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой бюрогой шиидхэбэрээр эрдэм-шэнжэлгын целлюлозо-картоной Бүхэсоюзна институдай директор Социалис Ажалай Герой М. И. Олонцевто Братск хотын хүндэтэ эрхэтэн гэhэн нэрэ зэргэ олгогдобо.

Братска ЛПК-гай хүгжэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулhанайнгаа, түрэhөөр 70 наhа гүйсэhэнэйнгөө түлөө тэрэ энэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Партиин зэргэдэ 50 жэл жагсан ябаhан коммунист залуушуулые hурган хүмүүжүүлэгшэ М. И. Олонцев юрын модошонhоо ехэ предприятиин директор хүрэтэр ургаа. Орон дотороо эгээл томонуудай нэгэн, тэрэнэй хүтэлбэрилжэ байhан Братска ЛПК-гай заводууд богонихон сагай хугасаа соо шэнэ продукци шанаржуулжа шадаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ М. И. Олонцев батальоной комиссар ябаhан. Улаан Тугай болон Улаан Одоной орденгуудаар шагнагданхай. Дайнай hүүлээрхи табан жэлнүүдтэ Ажалай Улаан Тугай хоёр ордендо хүртөө. Целлюлозно-саарhанай промышленностиин хүгжэлтэдэ хубитаяа ехээр оруулhанайнгаа түлөө 1971 ондо Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэтэй болоо бэлэй.

Арадай депутадуудай Братскын горсоведэй сесси дээрэ баяр ёhолоной оршон байдалда М. И. Олонцевто хотын хүндэтэ эрхэтэнэй Диплом болон лентэ барюулагдаба. Депутадууд юбилярые халуунаар амаршалан, ажал хэрэгтэнь амжалта түйлахыень хүсэhэн байна.

(«Восточно-Сибирская правда» газетэhээ).

...ургалал

ҮНЭР ЭСЭГЫН ҮГЭ

...иимэ хөөрэлдөөн ой ...ам огто гарадаггүй...

...гайн дундуур мушха-... урдаhан Худан голой» ...шанга наран доро да-...хой. hабаараа ялалзан, ...даажа байха үедэ Хо-... Хэжэнгэ ороhон авто-... hуунхай Ородой-Адаг ...рнин 50 жэл» совхо-... хүрэжэ ябахадаа. ...hуунhан наhажаал-... хүнэй хоорондоо ба-... хүүрхэлдэн, арсалдан-... иигэжэ соёрхолдо-... жархёогшо бэлэйб.

Манайшь «Октябриин 50 ...совхоздо үнэр баян бү-... олсхон олдохо байха ...hаа гээ hаа, дэгэд ... ёhотойб. Түмэршэ ... Юндэн-Доржо Жапов-...саараа арбан зургаан ...тэй, — гэжэ халзан тол-... гүйhэн, мэхэтэйшэг ... нэгэниинь амаа жэ-... дүүгай hуухан нүгөө-...ба. Тэрэнь түхэреэн нюдэдөө бүри ехэ бол-... тамхинhаа шерлашаhан ...дөө ёдогонуулан бай-...гэдэбэ:

... Манайшье «Первомайский» совхоздо арбан ... үхибүүтэй хүн бии. ... байгаа алтайш?! ...даа, манай хонишон ... Дампилович Балда-... hонин юумэнь гэхэдэ, ... басагатай, найман хү-... Тон тэнсүү бэшэ гү,

...эрмэгhээ урагшаа ге-... удхэн бургааhан соо-... гүлдирhэн Хэжэнгын ... эрьеын хуудам сагаан ... гарахадаа, үшөө зун ... шахуу шагнаhан му-... хөөрэлдөөгөө эжэлүүд-... hанаандаа оруулаа hэм. ... юуб гэхэдэ, Худан, Хэ-... голнуудай эгээл үнэр ... нэгэн Дандар Дам-... Балдановтай уулза-... хонидоо адуулдаг бэл-... ерэбэ бшууб.

...рай тэнгэри зунайхи-...тэр, сэлмэг. Тиихэ ... ямаршьеб шэлдэл ад-... ногоон үнгэтэй. Хэр-... шулуу абаад, өөдэнь ...хёо hаа, хан гэhэн ... соностожо, шэлэй бу-... доошоо унашаха шэн-... hанагдана, Хирэ-хирэ ... лэ галуудай hүрэгүү-... ганалдан урагшаа ху-... хэнэйшьеб зура-... саалгын тэмдэг мэтээр ... Тойроод — гай-... хон-жэн, Намарай энэ ... камжаа аалин түхэл ... hайхашаан хаража бай-... тэрүү саана, нэгэ наб-... тохойн сайбар нюрган ... уhанай урасхал мэтээр ... аhежа ябаhан hүрэг ... обёоржорхибоб. Үн-... мори унаhан хүн-... хажуудань бии болобо. ... даа, хуушанайм танил, ... Балданов тэрэ өөрөө ... Эмээл дээрэ хэсылдин ... яралгүй шамдууха-... hайбарлуулха маягаарнь ...ам, Дандар мүн даа.

... нэлэнхы талын ... хоёр буряад хүн уул-... жэнхэни ёhоор зол-... яралгүйгөөр дабшалан ... ярилдадаг, тамхи таря-

гаа залалсажа, элүүр мэндээ, энхэ тайбанаа мэдэлсэдэг, малайнгаа тобир тарганиие асуулсадаг hааб даа. Бишье энэ заншал баримталан хөөрэлдөөгөө эхилhэм тэрэ...

— Гандуу жэлэй тохёолдобошье hаа, хониднай яnалал булшантайхан гэхэб. Ногооной узуурта, тарянай полиин шэгшэгтэ адуулаа hаа, саhанай оротор үшөөл hайса тамир шадалаа нэмэхэл байха, — гэжэ Дандар Дампилович дабшалжа hуунхай, хурса хара нюдэдөө ялалзуулан хөөрэнэ. — Үнгэрhэн жэлдэ яhала hайн үрэ дүн түйлаашье hаа, зуун эхэ хониhоо зуун хурьга арайл абажа бираагүй hэм. Одоол мүнөө үбэлдөө тэрэнээ хүсэлдүүлхэ hанаатайб.

Нюргаар набтар аад, шүрбэhэлиг бэетэй, шуумар солбон хүдэлэсэтэй, юрэдөө, табияа шахаа гэжэ хэлэхээршье бэшэ энэ хүнэй хөөрөө шагнахада, ехэл обтой юм. Үндэhэн буряад хэлэн соогоо умбан орожо, ямаршьеб амтатайгаар, уянгатайгаар, бүхы юумые нюуса, нөөсэгүйгөөр, үльгэр домог мэтээр үгэлэн удхалдаг өөрсэ тиимэ зантай хүн юм.

— Хори гаран жэл соо холхиндог гэнгүй хонидоо дахажа Эдэрмэгэйнгээ оршондохи энэ талые эрьен тойрон ябахадаа, дала мүрэ дээрэхи монсогор соогоо элдэб лэ бодол эрьюулхэш, мухарюулхаш даа. Юун тухайда гэнэ гүш? Юрэдөөл, ехэнхи ушарта эдэ улаан бургааhан шэнги ургажа ябагшадаа угаашгараа хэн болохо юумэ ааб гэжэл шэбшэхэш, хүн амитанай ой ухаанда орохогүй түсэбүүдые зохёохош... (Хөөрөөгөө гэнтэ таhалдуулаад, Дандар дурамбайгаа абажа, оршон тойрониие хайрмадан хараадхина). Үхибүүд лэ тухайгаа ааб даа, бэшэ юун тухай hанаан болохобши. Эдэ бузарнуудай хүлынь дүрөөдэ, гарынь ганзагада хүргөөгүйдөө, Хандацу Абидуевна (хани нүхэрынь иимэ нэрэтэй юм) бидэ хоёр анбун гэжэ амарха аргатай байха гээшэ аалди?

Нам руу хүлеэнгээр нэгэ агшам зуура хараад байтараа, толгойгоо дохижо:

— Үгы ааб даа, үгыхэн, — гэжэ өөрөө өөртөө харюусаад, — Гүрэн түрэмнайл үргэнэ, үндылгэнэ гээшэ даа, тэрээнгүйгөөр, бурхан үзэг, Хандацу бидэ хоёройшье үлэ бариха юун байха hэм, — гэжэ гансата шэг шарайгаа хубилгажа, бодомжотой хүнэй шэнжэ үзүүлэн нэмэжэ хэлэбэ.

Хонидынь hаяхана хуряагдаhан зеленкын поли дээрэ адхаран таранхай, байратайгаар хооллоно.

Гайхалтай игаабари намарай тэрэ үдэр Эдэрмэгэй урдахи талада хуушанайнгаа танил Дандар Балдановай хөөрөөе ээлжээтэ удаа хужарлан шагнажа hуухадаа, мэнэ хэлэгшэ: «Гүрэн түрэмнайл үргэнэ, үндылгэнэ гээшэ даа», — гэhэн үгэнүүдыень үшөө урдань, энэ үнэр бүлын Голой эрье гэжэ газартахи үбэлжөөндэнь бахал соносоhоноо элихэнээр ой ухаандаа оруулжархибаб. Тиихэдэ Дандар Дампилович бэшэ, харин hаяхан түрэhэн дүн сагаан хурьга үхибүүн шэнгеэр энгэртээ няагаад эльбэхэ зуураа, олоной эхэ Хандацу эдэл үгэнүүдыень хэлээгшэ hэн. Ажалша бэрхэ тон юрын, зоной сэдьхэлэй гүнhөө гараhан сэнгүй үнэтэй үгэнүүд эдэл бэшэ гээшэ гү?!

...Хэдэн жэлэй саада тээ энэл районой «Октябриин 50 жэл» совхозой үнинэй механизатор, бахал өөрынгөө үнинэй танил Юндэн-Доржо Жапов тухай, тэрэнэй үнэр баян бүлэ тухай очерк бэшэхэ гэжэ ошоод, утаа униареар бууhан оишыхан хүүдинсэ соо Дандар Балдановта орходоо хоёр дахин (гурбал бэшэ hаа) тэмо бэетэй, залуудаа ХТЗ трактор үргэдэг байhан юм гэжэ мүнөө болотороо суурхадаг Юндэн-Доржотой хөөрэлдэжэ байтараа: «Иимэ ехэ бүлын аха захa байха гээшэ гайтайл аабдаа?» — гэжэ асуухадам: «Гүрэн түрэмнайл үргэнэ, үндылгэнэ гээшэ даа», — гэжэ гансата хоолойгоо гөөлэрүүлжэ, уярhан уянгатайгаар харюусагша бэлэй.

Эдэ хоёр ажалша бүхэриг, айл аймагтаа хүндэтэй арбан зургаан үхибүүдэй эсэгэнэр үрэ зүрхэнэйнгөө оёорто үнинэй хадагалжа ябаhан дэмбэрэлтэ юрөөл үгэнүүдээ дэмы бэшэ иимэ адляар хэлээгүйл ёhотой даа гэжэ би мүнөө хододоо hанагшаб. Эндэ өөрын хуули бии, юуб гэхэдэ, үнэн сэхэ үгын гүн удхань хайшаншье эрьюулхэдэ, нэгэл байдаг шуу.

«Первомайский» совхозой дүй дүршэлтэй хонишон Дандар Балдановай үбhэ хулhан, үдэр бүриингөө ажал тухай хөөрэжэл hууходань, намарайнгаа алтан шара нэмэргэ хэдэрhэн суута hэбхеэн уулын хаяагай бүлэг тужа руу харан харан, эдэ бүгэдэн тушаа дахин дахин бодожо hуугаа hэм.

...Наранай баруун-хойшоо шэглэхэ үедэ, талын харгыгаар тооhо хиидхүүлэн, шэнэхэн ногоон «Урал» мотоцикл унаhан Дандартал адли мойhон хара нюдэдтэй, ербэдэнгеэр миhэрhэн хоёр хүбүүд гүйлгэжэ ерэбэ.

— Халаан ерээ, үдынгөө хоолдо ошохол болорл даа, — гэжэ хэлээд, нүхэрни hуурихаа хүнгэхэнөөр, hүрэн бодожо, мэнэ hая мотоциклhаа бууhан арбан зургаан үхибүүдэйнгээ эдэ хоёрто хонидоо хайшань тоггоохо тухай тодорхой заабари үгэжэ эхилбэ.

Минии шэхэндэ: «Халаан ерээ», — гэhэн үнэр эсэгын үгэнь удаан соностожол байгаа hэн.

А. ЖАЛСАНОВ.

Хэжэнгын район.

ХАРТААБХА ХУРЯАЛСАА

Закаменск хотын 3-дахи дунда hургуулиин hурагшад Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хамhабариин ажахыда сагүргэлжын туhаламжа үзүүлдэг. Үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ, овощ харууhалха, ургуулха хүдэлмэридэ хубитаяа оруулалсадаг юм.

Мүнөө жэл эдэнэр хартаабха хуряалгада эдэбхитэйгээр хабсадалсаба. Үнгэрhэн hарада хоёр долоон хоногой туршада үхибүүд ажахын полинууд дээрэ урагшатайгаар ажаллаа. hурагшад сэбэрээр, hайн шанартайгаар хартаабха хуряагаа. Жэшээлхэдэ, 8 гектар талмайhаа 109 тонно 778 килограмм хартаабха суглуулагдаhан байна. Илангаяа 10-дахи, 5-дахи «а», 6-дахи «б», 7-дохи «а» классуудай hурагшад ажалай десантын үедэ онсо шалгараа.

Г. ОЧИРОВ.

Хилын саанаhаа

ТАСС АПН

ПОРП-ын ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПОРП-ын ЦК-гай пленум эндэ октябриин 16-да нээгдээ. ПАП агентствын мэдээсэлэнэй ёhоор, орон доторхи политическэ оршон байдал, партиин онсо лаpалтай IX съездын шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтэ, тэрэшэлэн үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин зорилгонууд эндэ харагдаха байна.

«ТИБ-81» ГЭЖЭ УЛАСХООРОНДЫН ЯАРМАГ

БУХАРЕСТ. «ТИБ-81» гэжэ уласхоорондын яармаг «Худалдаа наймаан, харилсаа холбоон, хүгжэлтэ» гэhэн уряатайгаар эндэ нээгдээ. 44 оронои 800 гаран фирмэ ба гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлнүүд яармагта хабаадана.

Заншалай ёhоор, совет экспозици яармагай эгээн ехэ павильониие эзэлээ. Советскэ Союзай металл зүhэдэг станогууд, нефтиин, металлургическа ба электротехническэ түхеэрэлгэнүүд, хинаха-хэмжэхэ тодорхойлдог аппаратура, совет гадаадын-худалдаа наймаанай 19 нэгэдэлэй бусад эдлэлнүүд эндэ табигданхай.

СССР-эй Наукануудай академиин стендын экспонадуудай дунда совет-румын экипажай амжалтатайгаар ниидэhэн «Союз-40» гэжэ онгосын макет гол hуури эзэлнэ.

БЭЕЭ ДААhАН БАЙДАЛ БАТАДХАХЫН ТУЛА

АДДИС-АБЕБА. Зүүн ба Урда-Африкын оронуудай худалдаа наймаанай, финансын, түсэблэлгын министрнүүдэй гурбадахи онсо конференци Эфиопиин ниислэлдэ нээгдээ. Хуралдаанда хабаадагшад худалдаа наймаа хүгжөөхэ зсно эндэ бии болгохо тухай договорой эсэсэй текстые тодорхойлон бэлдэхэ зорилготой.

Эфиопиин Сэрэгэй сагзуурын захиргаанай Соведэй (ВВАС) комитедэй гэшүүн Берхану Байе нээлгын үгэ хэлэхэдээ, бэеэ дааhан байдал батадхалгын, экономическа хүгжэлтын аша туhада hанал бодолой нэгэдэл, харилсаа холбоо бэхижүүлхыень түбиин оронуудые уряалба.

ИРАНАЙ МИД-эй МЭДҮҮЛГЭ

ТЕГЕРАН. Иранай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство Персидскэ тохойhоо, Индиин океанhаа, Дундада далайhаа бүхы сэрэгүүдээ, сэрэгэй онгосонуудаа гаргаха эрилтэ Америкын Холбоото Штадуудай урда табиhан мэдүүлгэ тунхаглаа. Эндэхи нютагуудай, нэрлэн хэлэбэл, бэеэ дааhан оронуудай арадуудта эсэргүү эзэрхэг түримхэй ябуулгаяа улам үргэлхэхын тула, задалжиран муудаhан засаг захиргаануудые, тусхайлан дурдабал, Египедэй засагые дэмжэхэ hэдэлгэ Сададай үхэhэнэй hүүлээр США гаргажа байна гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Холбоото Штадуудай зүгhөө сэрэгэй булимтархы ябуулгын хэгдэжэ байhые, Персидскэ тохойдо, Индиин океанда, Дундада далайда өөрынгөө зонхилолгые зэбсэгэй хүсөөр тогтоохо hэдэлгэ Рейганэй, захиргаан гаргажа байна. Энэнь египет арадай, бусад мусульман оронуудай арадуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралга болоно гэжэ Иранай Исламска Республика тоолоно гэжэ мэдүүлгэ доторнь заагдана.

ХААНА, ЮУН БОЛОНОБ?

УРДА-АФРИКЫН АРАДУУДЫЕ ДЭМЖЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК. Урда-Африкын арадуудта сүлөөтэ, бэеэ дааhан байдал хангахын түлөө тэмсэлшэдтэй hалалаа нэгэдэлгын жагсаал Нью-Йоркдо болоо. Америкын олониитын 2,2 мянган түлөөлэгшэд энээндэ хабаадаба. Тэдэнэр Урда-Африкын арадуудай өөhэдынгөө байдал өөhэдөө тодорхойлхо, бэеэ дааhан байдалтай байха зайлашагүй эрхые лаблан мэдэрээд, ЮАР-ай хархис засагтай харилсаа холбоогоо дары болюулха эрилтэ Америкын правительствын урда табиба.

САГ ҮРГЭЛЖЫН СЕКРЕТАРИАДАЙ СЕССИ

ТРИПОЛИ. Араб оронуудай политическэ, олониитын, шажанай ба бусад эмхинүүдые түлөөлдэг — бүхы араб оронуудай Арадай конгрессэй (ОНК) саг үргэлжын секретариадай ээлжээтэ бэшэ сесси эндэ нээгдээ. Президент Сададай алуулhанай hүүлээр Дүтын Зүүн зүгтэ, тусхайлан хэлэбэл, Египедтэ тохёолдоhон байдалые эдэнэр зүбшэн хэлсэнэ.

Бэеэ дааhан гүрэн—Египедтэ политическэ ба сэрэгэй хашалта эмхидхэжэ байгаа американ захиргаанай харата ябуулгые эрид буруушаана.

ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ hАНААШАЛГАНУУД

НЬЮ-ЙОРК. США-гай захиргаан Дүтын Зүүн зүг тушаа эзэрхэг түримхэй hанаашалгануудайнгаа гүйсэдхэлые түргэдхэхөө хараална.

«НЬЮ-ЙОРК пост» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, Холбоото Штадай Национальна аюулгүйе сахиха соведэй нюуса заседани Сагаан байшанда президент Р. Рейганэй хүтэлбэри доро зарлагдаад. Ливиин хилэнүүдтэ дүтэхэн, Египедэй газар дээрэ «Брайт стар» гэдэг сэрэгэй манёвр хэхэ тухай асуудал харагдаhан байна. Гараха hарын эхеэр сэрэгэй тиимэ ехэ манёвр үнгэргэхэ гэhэн США-гай гүрэнэй секретарь А. Хейгэй, оборонын министр К. Уайнбергерэй дурадхалые Р. Рейган hайшаагаа гэжэ тус газетэ тэмдэглэнэ.

К. УАЙНБЕРГЕР — ПАРИЖДА

ПАРИЖ. США-гай оборонын министр К. Уайнбергер албанай хэрэгээр тэр зуура Парижда ерэhэн байна. Францииин гадаадын харилсаанай министр К. Шейсонтой, национальна оборонын министр Ш. Эрнютэй эндэ хөөрэлдэхэ юм ха. Хөөрэлдөөнүүдэй үедэ уласхоорондын шухала асуудалнууд, тэрэшэлэн дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо тараан тодхолготой холбоотой асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ гээд Францииин Национальна оборонын министерствын тарааhан мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ. Баруун Европын хэдэн оронуудта тиимэ уршагта зэбсэгүүдые тараан тодхохо түсэбүүдэй бүхы түби дотор, тэрэ тоодо Францида, ехэ буруушаал үүсхэжэ байhаниинь элитэ.

УРЯАЛГҮЙ АЙЛШАН

НЬЮ-ЙОРК. США-гай вице-президент Дж. Буш Латиин Америкын оронуудаар дэншэхэдээ. Доминиканска Республикада, Колумбида, Бразилида хүрэhэн байна.

Эзэрхэг балмад хараа бодолоо эндэхи оронуудай зүгhөө, тусхайлан хэлэбэл, хархис засагуудта эсэргүүсэн, өөhэдынгөө байдал өөhэдөө тодорхойлхын, эрхэ сүлөөтэй ба демократиин түлөө арадуудайнь тэмсэжэ байгаа Түбэй Америкын зүгhөө дэмжүүлхэ гэhэн США-гай мүнөөнэй захиргаанай ээлжээтэ hэдэлгэ болоно гэжэ энэ дэншэлгыень политическэ шэнжэлэгшэд сэгнэнэ.

Бушай ошолгые буруушааhан ябуулгын тон ехэ дэлисэ хэмжээтэй болоhон дээрэhээнь, доминиканска засагаархин ниислэл хотодоо сэрэгэй байдал соносхохо баатай болоо.

Америкын хэблэлэй мэдээсэлнүүдhээ харахада, США-гай вице-президент Колумбидашье уряалгүй айлшанай гүрнмаар угтагдаhан байна. Эндэхи нүлөө ехэтэй политическэ ба ниитын хэдэ хэдэн эмхинүүдэй хамтын мэдүүлгэ дотор Бушай дэншэлгэ буруушаагдана.

Бразилиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэ үедэнь зүблэхэ зүйлэй политическэ ба экономическа гол асуудалнуудаар ехэ арсалдаан гараа гэжэ АП агентство мэдээсэнэ. Урда Атлантикада эзэрхэг түримхэй сэрэгэй бүлэглэл тогтоолгодо хабаадахаяа Бразилиин айсалтаа Вашингтоной түлөөлэгшын дурые ехээр гутаагаа гэжэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Бушай дэншэлгын үрэ дүнгүүдые согсолхо зуураа. «Крисчен сайенс монитор» газетэ иигэжэ бэшэнэ: Коммунизмда харша балмад политикадаа Латиин Америкые элсүүлхэ гэhэн Рейганэй захиргаанай шэнэ hэдэлгэ буруу hүрэбэ.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ШЭНЭ МООДЫН ЭРИЛТЭНҮҮДЭЭР...

Хурдан түргэн үе сагһай хубсаһанай хэлбэридэ, шанар шэнжэдэнь өөрын нүлөө үзүүлдэг, моодын түхэл янзые жэл бүри хубилгадаг гээшэ. Иимэһээ хүдэлмэридэ үмдэхэ хубсаһанай модель зохёохо асуудалда һүүлэй үедэ горитой анхарал хандуулагдадаг болоо.

Мүнөө үедэ «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй оёдолой туршалгын лабораторидо 25 мэргэжэлтэн хүдэлнэ. Художник-модельернүүд, конструкторнууд, технологууд хубсаһа хунарай сагай эрилтэдэ таарама байхын тула элдэб модельнүүдые зохёодог, хамсы, хармаан, заха гэхэ мэтэдэнь, нугалбаринь, эбхэлээ хуняадаһандань хубилалтануудые оруулдаг, нэгэ үгөөр хэлэбэл, шэнэ моодын шэглэлые тодорхойлдог. Эдэнэр бултадаа тусхай һуралсал гараһан, залуунуудшье һаа, хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй болоһон, коллектив соогоо хүндэтэй хүнүүд юм. Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын технологическа институдуудые Москвада ба Алас-Дурна зүгтэ дүүргэһэн, Ташкентын текстильнэ институтда ба Ленинград хотодохи Мухинагай нэрэмжэтэ уран зурагай училищада һуралсажа гараһан уран нарин шадабаритан юм.

Республикын Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын, «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй түлөөлэгшэдэй үүсхэлээр хубсаһа хунар оёдог, заһабарилдаг предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй хоёр үдэрэй семинар болоожо үнгэрбэ. Жэл бүри заншалта болоһон энэ семинар-һуралсалда хүдөөгэй районуудһаа оёдолшод, эсхэгшэд, модельернүүд — дүн хамта 150-яад хүн ерээ. 1982 оной хубсаһанай моодын онсо шэнжэ тухай гол хөөрэлдөөн болоо гээд тэмдэглэмээр. Нэн түрүүн республикын Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын ахамад инженер Н. А. Малхановай амаршалгын үгэ хэлэһэнэй удаа тус министерствын ахалагша инженер Л. М. Шангаева «Оёдолой үйлэдбэриин хүгжэлтын гол шэглэлнүүд» гэһэн элидхэл хээ. «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй Кабанскын, Түнхэнэй, Хэжэнгын филиалнуудай түлөөлэгшэд жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэри тухайгаа тоосожо, тус тустаа хубсаһанай 30, 20,15 модельнүүдые харуулһан, зохёохы шадабаряа элирхэйлһэн байна.

Нэгэдэлэй ахамад конструктор Н. Н. Шодонова, конструктор Т. М. Аганаева гэгшэд 1982 оной моодын шэглэлые баримталан, хубсаһанай түхэл хэлбэринэ зохёохо тухай сугларгашадта хөөрэжэ үгөө. Тэрэ олон тоото схемэнүүдые, зурагуудые хэрэглэн хөөрэхэ зуураа асуудалнуудта харюусаһан байна. Удаань ахамад технолог В. Ц. Дандарова хубсаһа шэмэглэн гоёохо шэнэ арга боломжонууд тухай дэлгэрэнгы тайлбарил үгөө, захил дүүргэлгэдэ эсхэгшэдэй, оёдолшодой үүргые дээшэлүүлхэ тухай онсолон тэмдэглээ.

Эсхэгшэдэй хүдэлмэриие шэнэ аргаар эмхидхэхэ талаар асуудал нэгэдэлэй зохёохы бүлэгэй урда табигдаһаар үнинэй юм. Тайлбарилбал, хубсаһа оюулха үедөө захил хэгшэ оройдоол нэгэ дахин хубсаһа бэедээ хэмжэжэ үзэхэ ёһотой. Нигэхэдэ эсхэгшын харюусалгань дээшэлнэ, шанарай асуудалда анхарал хурсадхагдана, гэбэшье хүдэлмэринь хүнгэдэнэ бшуу. Мүн захил хэгшэдтэшье баһал таатай болоно үгэхэ ха юм.

Аша туһатай семинарта хэбаадалсагшад сооһоо олон хүн үгэ хэлэһэн, шэнэ моодын түхэл шэнжые гаршалһэн хубсаһа хунар харуулагдаһан, олон янзын бүдүүд тухай хөөрэлдөөн болоһон байна.

«Хубсаһа хунараарнь үгтэн абадаг, ухаагаарнь үдэшэдэг» гэһэн зүйтэй нэгэ үгэ бии. Энэ үгые таһа дүүрэзгүйшье һаа, дэлгэр һайхан сагта гоё һайханаар хубсалха гэһэн хүн бүхэнэй эрмэлзэлые ойлгомоор лаб даа. Хубсаһа хунарнай — һуудал байдалаймнай, дэлгэр ажабайдалаймнай нэгэ гэршэнь мүн.

— 1982 оной шэнэ моодо тухай хөөрэлдөөн эньээгээр хизаарлахагүй. Зохёохы шэнэ түсэбүүд урдамнай табигданхай. Мүнөөдэр хэлэгдэһэн һанамжа, дурадхалнууд хараада абтаха, — гэжэ «Бурятшвейбыт» нэгэдэлэй оёдолой туршалгын лабораториин начальник Л. Л. Кубрикова хэлээ бэлэй.

Г. ДАШЕЕВА.

1. Нимэ хэб хэлбэритэй хубсаһан эсхэгшэдтэ дурадхагдана. 2. Ужам сүлөөгөөр эсхэгдэһэн эхэнэрэй пальто.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ШЭНЭ ЁҺО ЗАНШАЛААР

Таксимо һууринай наймадахи залуу бүлэдэ үхибүүн түрэбэ. Эндэхи поселково Соведтэ «Комсомолец Бурятии» гэһэн отрядай гэшүүд, залуу бамовецууд олоор сугларжа, бишыхан эрхэтэниие бүридэлдэ абаха баяр ёһололдо олоороо хабаадалсаба.

Һууринай эгээл бишыхан эрхэтэнэй түрэлхид — модошо дархан, штукатур-шэрдэгшэ мэргэжэлтэй Баир, Галина Доржиевтан үетэн нүхэдтэйгөө суг түүхэтэ барилгада хубитаяа оруулалсажа байһан эдэбхитэй комсомолшууд юм. Мүн лэ арадай депутадуудай поселково Соведэй секретарь Татьяна Бенедик, ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсадаг Светлана Диденко гэгшэд бишыхан эрхэтэниие бүридэлдэ абахадаа, түрэлхидыень үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

Шэнэ һууринда шэнэ ёһо заншалнуудай, совет ажабайдалай һайн һайхан ёһо гуримуудай тогтонижожо байһые эдэ баримтанууд бодотоор гэршэлнэ бшуу.

А. ЦЫРЕНОВ.

Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэд сүлөө сагаа ашатай туһатайгаар үнгэргэдэг, соёлойнгоо байшанда ехэл дуратайгаар суглардаг юм. Эндэхи хүдэлмэрилэгшэд тухай режиссёр кинодокументал и с т Л. А. Блюмкинэй найруулан түбиһэн баримтата фильм, зүбшэн хэлсэлгэ һонирхолтойгоор үнгэрөө.

«Намарай хатар» гэһэн үдэшэдэ хүхюу сэнгэлиг наадануруд эмхидхэгдээ, вальсын уян зөөлэн хүгжэм зэдэлээ. Хүдэлмэришэдэй столовые даагша Н. И. Самутикозагай үүсхэлээр амтатай торт, пирожно, бисквит гэхэ мэтэ урдишалан бэлдэгдэжэ, нэрюун үндатайгаар худалдагдаһан байна.

«Залуу бүлын клубта», «Залуушуул ба хуули» гэһэн лекторидо, соёлой университедтэ ямаршье хүнэй һонирхол бадараамаар хэшээлнүүд үнгэргэгдэдэг. Врачнууд, юристнэр, бусадшье мэргэжэлэй түлөөлэгшэд эндэ уригдадаг юм.

Һая соёлой байшангай эдэбхитэд—дүн хамта 33 хүн Ташаланай, Мухар-Талын һаалишадта, гахайшадта хүрэжэ, концерт наада харуулаа. Мүн леспромхозой Хара-Хүтэлэй участогай модошодые дуу хатараар баясуулһан байна.

Л. ВИЛЬМОВА,
Загарайн район.

АМАРНА, СЭНГЭНЭ

„Манайда уринабди"

Хяагта хотодо шэнэ универмаг нээгдэбэ. Хоёр дабхар һарюул байшан соо нээгдэһэн энэ магазинда трикотаж хубсаһанай, гуталай, дурасхаалта бэлэгүүдэй таһагууд, мүн нааданхайнуудай таһаг эмяаран байрлаһанхай. Эндэ нэгэдэхи дабхарта ресторан нээгдэжэ, эдеэ хоолой зүйл худалдадаг кулинарка таһаг эмхидхэгдээ.

Универмагай директор Валерий Николаевич Демидов нигэжэ хэлээ һэн:

—Барилгашад манда тон лэ һайн бэлэг хэбэ гээшэ. Урдань олон ондоо уйтан гэрнүүд соо таранхай хүдэлдэг һаа, мүнөө худалдан абагшадаа шэнэ байшанда уринабди.

Шэнэ универмагта хүдэлмэриин шэнэ онол арганууд хэрэглэгдэнэ, наймаалагшад худалдан абагшадай эрилтэ хэрэглэмжые хангаха хүдэлмэреэ һайжаруулхын түлөө оролдоно.

Е. АЛЕКСАНДРОВ.

ХҮДЭЛМЭРИШ ЭНЭЙ ГҮЙЛТА

Манай совет хүнүүд бэе бэедээ туһалдаг һайн һайхан ёһо заншалтай гээшэ. Общественэ хэмжээндэ абаад үзөө һаа, энэмнай политическэ удха шанартай үзэгдэл болодог гээд тэмдэглэмээр.

Һая Баргажанай леспромхозой модошо дархан Александр Иннокентьевич Колесников предприятиин партк омой секретарь М. Мисюркеевтэ нэгэ гүйлтатайгаар хандаба. Ушарынь гэхэдэ, тэрэ нэгэ үдэрэймни салин хүлһые үһанай аюулда ороһон Сахалинай областиин ажалшадта дамжуулхыетнай гүйнаб гэһэн гүйлтаяа хэлэһэн байна.

Юрын хүдэлмэришэнэй нимэ мэдүүлгэ хэһэнэйнь тайлбарил гэхэдэ, октябриин 6-най үдэшэ А. И. Колесников гэр бүлынхидтээ «Время» гэһэн дамжуулга телевизорээр хаража байхадаа, арадай депутадуудай Сахалинай облгүйсэдкомой түрүүлэгшын үгэ хэлэхые шагнаһан байгаа бшуу.

Сахалинай хүн зоной үерэй аюулда дайрагдажа, хүндэ байдалда ороод байһан тухайнь дуулахадаа, А. И. Колесников һанаа сэдьхэлээ хүдэлгэн, энэ хэрэгтэ өөрынгөө багахан хубитые оруулжа, суг хүдэлдэг нүхэдтөө нэгэ үдэрэйнгөө салин хүлһые Сахалин руу эльгээсэл гэжэ урилаа.

Н. ТОРОМОВ.

МҮНГЭН МЕДАЛЬДА ХҮРТЭБЭ

Журналистнуудай уласхоорондын эмхи (МОЖ) хоёр жэлдээ нэгэ удаа «Интерпрессфото» гэһэн фото-зурагуудай выставкэ үнгэргэдэг заншалтай.

Ээлжээтэ арбадахи выставкэнь байгша оной сентябрь һарада Улаан-Баатар хотодо нээгдээ. Монголой Арадай Республикын байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан выставкэдэ дэлхэйн олон ондоо оронуудай дүрэ зураг буулгаха дуратайшуул, фото - мэргэжэлтэд олоороо хабаадажа, уран гоёор бүтээгдэһэн зурагуудые табиһан байна.

Һаяхан выставкын дүнгүүдэй гаргагдахада, республикымнай Журналистнуудай холбоондо баясхаланта мэдээсэл абтаба. «Интерпрессфото-81» гэжэ уласхоорондын фотовыставкын жюриин гэшүүдэй шиидхэһэнэй ёһоор, «БАМ-ай агууехэ барилгаһаа» гэһэн темээр фото-зурагуудайнгаа түлөө Буряадай АССР-тэхи ТАСС-ай фотокорреспондент В. А. Матвиевский хоёрдохи һуури эзэлжэ, выставкын мүнгэн медаляар шагнагдаба.

Ц. ДУГАРОВ,
Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной секретарь.

ТҮМЭР ЗАМШАДАЙ ИЛАЛТА

Футбол

Клубэй командануудай дунда футболоор республикын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн хэдэн һарын турша соо боложо дүүрэбэ. Нэгэдэхи бүлэгтэ арбан хоёр команда хабаадаа.

Һүүлшын наадануудта транспортын «Локомотив» «Текстильщигые» — 2:1, Холбоолжоной нүүрһэнэй уурхайн командые 4:0 тоотойгоор илаһан байна. Тиихэдэ Онохойн модоной комбинадай «Восход» команда «Текстильщик» болон Северобайкальск хотын «Горнягые» тус тустань 1:0 тоотойгоор шүүгээ. Нигэжэ «Локомотив» болон «Восход» тус тустаа 35 очкотой боложо, түрүү һуури эзэлбэ.

Чемпионые элирүүлхын тула нэмэлтэ наадан үнгэргэгдөө. Эндэ түмэр замшад 2:1 тоотойгоор илажа, энэ жэлдэ Буряадай АССР-эй чемпион болобо. Авиационно заводой футболистнууд гурбадахи һууринда гараһан байна.

Эдиршүүлэй дундаһаа мүн лэ транспортын «Локомотивай» суглуулагдамал команда эрхимлээ. Хүбүүд сооһоо ЛВРЗ-гэй спортклубай түлөөлэгшэд шалгарба. Нигэжэ клубай командануудай бүхы тоосоогоор «Локомотив» бүлгэмэй футболистнууд түрүү һуури эзэлжэ, Респорткомитедэй дамжуулгын кубогаар, нэгэдэхи шатын дипломоор шагнагдаа. Манай үнинэй бэрхэ футболистнуудай нэгэн, тренер Н. Ершов энэ амжалтада ехэ габьяатай юм.

Хоёрдохи бүлэгтэ 14 команда наадаһан байгаа. Һүүлшын уулзалгануудта Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай футболистнууд «Вагонник» командые 2:0 тоотойгоор шүүбэ. Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулдаг комбинадай түлөөлэгшэд Онохойн «Строитель» командые 3:1 тоотойгоор илаһан байгаа. Нигэжэ эдэ хоёр команда тус тустаа 39 очкотой болобо.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Һурагшын үдэрэй эдеэн»— түрүү бэшэг. «Республикын ажалай үдэр» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. Мүнөөдэр — Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр. «Хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ» — Л. Перетинагай статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. Партиина ажабайдал: тоосоон ба һунгалта. «Бэеэ шүүмжэлжэ үзэхэ» — Ц. Балдановагай статья. БАМ: үдэрһөө үдэртэ. «Гол шэглэл» — М. Никифоровой статья. (Эхин. Түгэсхэлынь 3-дахи хуудаһанда). «Поли бүхэндэ — өөрын агротехникэ» — В. Астрихинскиин статья.

Гурбадахи хуудаһанда. «Ородой искусствын омогорхол» — ТАСС-ай материал. ТАСС-ай, АПН-эй корреспондентнүүдэй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Холын Хойто зүгэй туяа» — Т. Волынцевагай статья. «Шукшиниие һажаанабди» — Т. Бальбуровагай корреспонденци.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Октябриин 18-һаа 24 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 18

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкадаа зогсогты!» 10.05 — Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой ород дуунай академическэ хоорой концерт. 10.30 — «Будильник». 11.00 — «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.00 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.45 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 13.15 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.15 — «Хүгжэмтэ киоск». 14.45 — «Коммунистнууд» гэһэн циклһээ «Пора итогов» гэжэ телевизионно баримтата фильмын премьерэ (Ашхабад). 15.15 — А. болон П. Тур. «Единственный свидетель» — Горькиин нэрэмжэтэ ССР Союзай Москвагай Уран һайханай академическэ театрай фильм-зүжэг. 17.15 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 18.15—Н. Осиповой нэрэмжэтэ ород арадай оркестрэй концерт. 18.45 — Уласхоорондын һонин. 19.30—19.45 — Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэр». СССР-эй мяха ба һүнэй промышленностиин министр С. Антонов үгэ хэлэхэ. 20.00 — Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан хүгжэмтэ программа. 20.40 — «Экран дээрэ — кинокомеди» «Воздушный извозчик».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 12.00 — «Роман сорокалетнего» — уран һайханай фильм. 13.20 — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан «Одохон» гэжэ киножурнал. 14.20— Баримтата фильмүүдэй программа.

Орбита. 15.15 — Дамжуулгын программа. 15.20 — Эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан телевизионно фильмүүдэй программа. 16.25 — «Новые приключен[ия] и Мити» — үхибүүдтэ [зорюу]лагдаһан фильм. 17.30 [— ...]лонго». Арадай уран [...] телевизионно програм[ма] уласхоорондын IV фе[стиваль] «Кандийска хатарнууд» [...] Ланка). 18.00 — «Пер[е]дости» — олон серитэй [теле]визионно уран һайханай [фильм] (7-дохи сери). 19.30 — [...] һорёоной спортоор [...]рондын мүрысөөн. [...] «Кинокамера түби [...] буулгана» — Москвагай [...] хоорондын XII кинофе[стива]лиин баримтата фильмүү[д] — «Амгалан нойрсогты, [ба]шуул!», «Ох, ах»—муль[тфильм] 21.15 — «Дуратай ша[...] ни» — телевизионно [...]та фильм. 22.00 — «[...] 22.35 — «Берегите жен[щин]» телевизионно уран һ[айханай] фильм (2-дохи сери) (2[...] хүрэтэр).

ПОНЕДЕЛЬНИК, 19

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — Мультфильмнүүд. 10.25 — «Прощайте, коза и велосипед», «Лицо в полоску» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан уран һайханай фильмүүд. 11.20 — «Ан амитадай аймаг». 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Ороной телестудинуудай баримтата фильмүүдэй программа. 16.25 — «Эжын һургуули». 16.55 — Эдир техничүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 17.40 — Шэнэ һонин. 17.50 — «Спортын һонин».

Орбита. 18.05 — Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай ветеран С. Ф. Маликовтай һурагшад уулзаха. 18.45— «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө!» Барилгашад тухай, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат В. А. Солозобовой бригада тухай. 19.15 — 19.30 — Забһарлалга. 19.30 — «Футболой шэнжэлэл». 20.00 — Новосибирскын зоопарк тухай кино-зураглал. 20.15 — Түрэһөөр 65 жэлэйнь ойдо. СССР-эй арадай артист Э. Гилельсын концерт. 20.55 — А. Грибоедов. «Горе от ума». ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Бага театрай фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Горе от ума» — фильм-зүжэгэй үргэлжэлэл. 23.55 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Счастливчик» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Эрдэм наукын бодото байдал». 13.40 — Ботаника, 6-дахи класс. «Полиин ба нуга сабшалангай ургамалнууд». 14.00 — «Тайна энкаустики»— эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.15 — А. М. Горький. «На дне». 15.00 — Юрэнхы биологи. 9-дэхи класс. «Уг залгамжалга ба хубилха шэнжэ». 15.30 — Географи. 6-дахи класс. «Саваннын ургамалай ба амитадай аймаг». 16.00 — «Ю. Олешын ажал ябуулга». 16.45 — «Новь заволжской земли» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Мультфильм. 17.30 — С[...]нууд.

Орбита. 17.40 — Мо[сквагай ...]тын багшанарай 7-дохи [...]лищиин эхэнэрнүүдэй [...] концерт.

Улаан-Үдэ. 18.05 — [...] концерт. 18.25 — «Ко[...]нушка-дурачок» за чудо[...]дил» — уран һайханай [фильм].

Орбита. 20.00 — «Х[...] ажал хэрэгүүд». 21.0[0 —] «Амгалан нойрсогты, [ба]шуул!». 21.15 — «Ви[...] Москвы» гэһэн камерн[а ор]кестрэй концерт. 2[...] «Время». 22.35 — «По[...] человеческом сердце» — [уран] һайханай фильм. 1-дэхи [сери]. 23.45 — Хоккейгээр СС[СР-эй] чемпионат. «Динамо» [—] «Химик».

ВТОРНИК, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — А. Грибоедов. «Горе от ума» — фильм-зүжэг. 12.30 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Ажахы эрхилэлгын дүй дүршэл». Кинопрограмма. 17.00 — Хүгжэмтэ программа.

Улаан-Үдэ. 18.35 — «Байгал» программа (буряадаар). 19.00 — «Абяануудай найралдал» гэжэ телеочерк.

Орбита. 19.20 — Мультфильм. 19.30 — 19.45 — Забһарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Хүн ба хуули». 20.35 — «Опасный возраст» — уран һайханай фильмын премьерэ. 22.00 — «Время». 22.35 —«Кинокамера түби дэлхэйе харуулна». 23.45 — «Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —«Песни дерева» — баримтата фильм. 13.10 — «Шатарай һургуули». 13.40 — «Совет гүрэнэй ба хуулиин үндэһэ һууринууд». 8-дахи класс. «Совет общественын социальна хүгжэлтэ ба соёл». 14.10 — А. Фадеев. «Разгром». 14.55 — П. И. Чайковскиин баледэй хүгжэм. «Щелкунчик». 15.15— А. С. Пушкин. «Песнь о вещем Олеге». 5-дахи класс. 15.45 — Физикэ. 10-дахи класс. «Абяанай химическэ долгинууд». 16.15 — Н. Г. Чернышевский. «Что делать?». 9-дэхи класс. 16.40 — «Рядом с Беловым» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Знак вечности» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 18.10 — Соносхолнууд. 18.20 — «Русские напевы» — филь[м-кон]церт.

Орбита. 18.35 — [«Эрдэм] наукын бодото байдал».

Улаан-Үдэ. 19.20 — «[...] шаю песню» — филь[м-кон]церт.

Орбита. 20.00 — «Не[вероя]димая случайность» — [ба]римтата фильм. 21.00 — [«Am]галан нойрсогты, бага[шуул!»] Мультфильм. 21.15 — [«...] 81». 22.00 — «Время». 2[2.35 —] «Повесть о человеческом [серд]це» — уран һайханай ф[ильм.] 2-дохи сери. 23.40 — Хо[ккей]гээр СССР-эй чемп[ионат.] СКА—ЦСКА.

СРЕДА, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Опасный возраст» — уран һайханай фильм. 11.30 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.30 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 16.15 — «Ород хэлэн». 17.15 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!». 17.45 — «Телестадион». 18.15 — «Манай саад».

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Байгал» программа. 19.15 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан концерт (буряадаар).

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Түбэй телевидениин ба бүхэсоюзна радиогой симфоническа ба эстрадна хүгжэмэй оркестрэй концерт. 20.15 — Футболоор кубогта хүртэгшэдэй мүрысөөн. СКА (Ростов-на-Дону) — «Эйнтрахт» (ФРГ). 20.00 — «Время». 22.35 — «Весеннее созвучие» — фильм-концерт. 23.15 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.30 — «Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 24.00 — Футболоор УЕФА-гай кубогта хүртэхын түлөө мүрысөөн. «Спартак» — «Кайзер» — слаутерн» (ФРГ).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. «Арсланбоб» — баримтата фильм. 13.10 — «Таанадта, түрэлхид!» 13.40 — Н. В. Гоголь. «Тарас Бульба». 6-дахи класс. 14.10 — Зоологи. «Байгаалиин бодосууд». 14.35 — «Дүүрэдэггүй лицей». 15.45 — «Шинии ленинскэ библиотекэ». 16.15 — «Г-Х. Андерсенай онтохонууд». 4-дэхи класс. 16.45 — «Уроки первого «Е» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Расписание на послезавтра» — [уран] һайханай фильм. 18.[...] «Таанадта, агитаторнууд [ба] политинформаторнууд».

Орбита. 19.00 — «[...] Коттон» — баримтата ф[ильм.] 19.30 — 19.45 — Забһар[лалга.]

Улаан-Үдэ. 19.45 — С[оносхо]лнууд.

Орбита. 20.00 — «Со[ветскэ] Союзда алба хэнэб!» 2[...] «Амгалан нойрсогты, [ба]шуул!» Мультфильм. 2[...] Уласхоорондын һонин. 2[2.00 —] «Время». 22.35 — С. Ор[джо]никидзиин түрэһөөр 95 [жэлэй] ойдо. «Принимаю на се[бя]» уран һайханай фильм.

ЧЕТВЕРГ, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!» 10.35 — «Два дня из жизни Виктора Кингисеппа» — уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 11.40 — «Русские узоры» гэжэ оркестрэй концерт. 12.10— «Сула—тундрын мүрэн» — баримтата фильм. 12.25 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Такая работа» — Баруун Сибириин нефтьшэд тухай баримтата фильм. 16.00 — С. Маршак. «Ажабайдалай ба ажал ябуулгын хуудаһанууд». 16.50 — Металлургнууд тухай дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 17.20 — Уласхоорондын шэнжэлэл (буряадаар). 17.35 — «Сасуутан» гэжэ киножурнал.

Орбита. 17.45 — «Залуушуулай адресууд». 18.45 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». «Эрдэм техникын эрид хубилалта».

Улаан-Үдэ. 19.15 — «Байгал» программа.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Экономико гаргаша багатай байха ёһотой». «Сибириин газ тухай». СССР-эй Госпланай нефтиин ба газай промышленностиин таһагай начальник В. Ю. Филановский дамжуулгада хабаадаха. 20.15 — «Спортивна программа». 22.00 — «Время». 22.35 — «Пабло Пикассогой түрэһөөр 100 жэлэй ойдо». 23.35 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.50 — Скрипкэ дээрэ наадагдаха хүгжэмэй концерт.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Анхарагты, жэбэрэлгэ» —эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — «Эжын һургуули». 13.40— Зоологи. 7-дохи класс. «Хорхой шумуулай удха шанар». 14.05 — А. Платонов. «[...]зын хуудаһануудаар». 1[...] «Юлиана» — уран һай[ханай] фильм (ГДР). 16.30 — 10-[дахи] класс. А. Блок. «Двенадц[ать]».

Улаан-Үдэ. 17.00 — [«...] урдын Калугада — һ[...] Калугада» — киноочерк.

Орбита. 17.20 — С. Ра[хма]нинов. «Хоёр фортепиано [дээ]рэ наадагдаха 2-дохи сю[ита]».

Улаан-Үдэ. 17.45 — Му[льт]фильмнүүд. 18.35 — «Вир[туоз]ная музыка» фильм-конц[ерт].

Орбита. 19.15 — М[...] фильм. 19.30 — 19.45 — [Заб]һарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Со[носхо]лнууд.

ПЯТНИЦА, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 —Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Дуратай шүлэгүүд». 10.45—«Два дня из жизни Виктора Кингисеппа»—уран һайханай фильм. 2-дохи сери. 11.50—Комитасай нэрэмжэтэ Гүрэнэй квартедэй габьяата коллективэй концерт. 12.20— Шэнэ һонин. 15.10—Дамжуулгын программа. 15.15—Шэнэ һонин. 15.35—«Шинии ажалшинии түйлалта». 16.15—«Шатарай һургуули». 16.45—Замбиин Национальна һайндэртэ —Бээз дааһан байдалай сонсхогдоһон үдэртэ. Замбиин национальна ансамблиин концерт.

Улаан-Үдэ. 17.10—«Саян»— хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаһан дамжуулга.

Орбита. 17.40 — «Онтохондо айлшаар». «Регентруда» — уран һайханай фильм. (ГДР).

Улаан-Үдэ. 19.00 — «Байгал» программа. 19.30 — «Зүүн Сибирь» гэһэн киножурнал.

Орбита. 19.45—«Мүнөөдэр— түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Зорилгонууд, бэдэрэлгэнүүд, шиидхэбэринүүд». 21.30 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляевай концерт. 22.00 — «Время». 22.35—«Улаан сэсэг». Сочидо үнгэргэгдэһэн залуушуулай дуунай уласхоорондын фестивалиин лауреадуудай концерт. 23.50—«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 00.05— «Щедрое солнце Крыма» — баримтата фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 —«Отзвуки веков» — баримтата фильм. 13.10—Юрэнхы биологи. «Аажам хүгжэлтын гол шэглэл». 13.40—Хүгжэм. 7-дохи класс. «Людвиг ван Бетховен». 14.10—Эдир техничүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 14.55—Монументальна искусство дэлгэрүүлхэ ленинскэ программа. 2 дохи дамжуулга. 15.25—А. С. Грибоедов. 8-дахи класс. «Горе от ума». 15.50 —«Амиды байгаали». 4-дэхи класс. «Газар дээрэхи ажамидаралда агаарай удха шанар». 16.20—Географи. 7-дохи класс. «СССР-эй далайнууд». 16.40— «За кадром» — баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Зүүн [...] жэлнүүдые дабагшад» киноочерк.

Орбита. 17.10—«Москва москвагайхид».

Улаан-Үдэ. 17.40—Кинос[...] 17.50 — Горькиин нэрэм[жэтэ] Гүрэнэй республиканска [биб]лиотекын 100 жэлэй [ойдо.] 18.40—«Городой байдалд[а ...]лоһон 10 жэл»—киноочер[к].

Орбита. 19.00— «Хани б[...] саган»—журнал. 19.30—19.[45 —] Забһарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45—Бур[яадай] АССР-эй Гостелерадиогой [...]дай инструментнүүдэй ор[кест]рэй концерт. 20.15—«Эхо [про]шедшей войны»—барим[тата] фильм.

СУББОТО, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.00—Латвиин ССР-эй габьяата артист М. Виллеруш наадаха. 10.15 — «АБВГдейка». 10.45 — «Таанадта, түрэлхидтэ!». 11.15—«Һолонго»— уласхоорондын IV фестиваль. (Греци).

Улаан-Үдэ. 11.40—«Һайндэрөөр, нүхэд автомобилистнүүд!»—Концерт. 12.15 — Шэнэ һонин (буряадаар). 12.25— Үхибүүдэй уран һайханай бүлгэмэй концерт.

Орбита. 13.05—«Спортлотогой» 43 дахи тираж. 13.15— «Экран ханинарые суглуулна». Минск (БССР)—Леон (Франци). 14.45—Залуу ухаалан зохёогшодой конкурс. 15.00 — «Ирина Бржевская дуулана»— фильм-концерт. 15.15 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 15.30—А. И. Райкинай түрэһөөр 70 жэлэй ойдо. «Встреча с Аркадием Райкиным»—уран һайханай фильм. 16.45—«Мэдээжэ аад, юрэ бусын юумэн». 17.45—Политическэ шэнжэлэгшэ Ю. А. Летунов хөөрэлдөө хэхэ. 18.15—Мультфильмнүүд. 19.15—«Три, два, один, ноль...» —Израильда, ЮАР-та ба Пакистанда сэрэгэй-промышленна комплекснуудые байгуулжа, ядерна зэбсэг дэлгэрүүлжэ байһан тухай баримтата фильм. 20.00—20.15—Забһарлалга. 20.15—Кубаниин гүрэнэй хасагуудай хоорой концерт. 21.00 — «Мир Улановой» —телефильм. 1-дэхи сери. 22.00—«Время». 22.35—«Мир Улановой» — телефильм. 2-дохи сери. 23.35—«Харин оронуудай эстрадын аялга дуунууд». 00.20—Шэнэ һонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 11.40—«Һайн эд бараа элбэг ехээр». 12.10—«Поэзи». М. Бажан.

Улаан-Үдэ. 13.05—«Ива[ново] детство» — уран һайх[анай] фильм. 14.45—Фильм-конц[ерт.]

Орбита. 15.15—Дамжуул[гын] программа. 15.20—«Мини[...] ородой аялга дуунууд». 16[...] Уран һайханай гимнасти[кээр] дэлхэйн чемпионат. Мос[кваһаа] һээ дамжуулагдаха. 16.55 Э. Володерский. «Эгээл талаантай». Воронежой [...] Кольцовой нэрэмжэтэ Гүр[энэй] академическэ драмын те[атрай] зүжэг. 19.00—«Хүгжэмтэ [ки]оск». 19.30—Кинопано[рама.] 21.00—«Амгалан нойрс[огты,] багашуул!». Мультфильм. 2[...] —«Элүүр энхэ байлга»—[эрдэм] дэлгэрүүлгын программа. [...] —«Время». 22.35—«Жили [три] холостяка» — уран һай[ханай] фильм. (1-дэхи, 2-дохи с[ери]нүүд).

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2.54-54, приемная —2.54 93, зам. редактора—2 68-08, зам. редактора—2-62.62, отв. секретарь —2-50-52 секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56 23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64 36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Гос[ударственного комитета Бурятской АССР по] делам издательств полиграфии и [книж]ной торговли.
Н-01759. Заказ № 240. Индекс [...]